Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

ОРГАН ЦК і МЕНСКАГА АБКОМА КП(б)Б

№ 11 (6288) | 14 студзеня 1939 г., субота | ЦАНА 10 КАП.

СЕННЯ У НУМАРЫ:

Указы Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР: Аб раздзяленні Народнага Камісарыята Абаронн̆ай прамысловасці СССР; аб назначэнні Народным Камісарам Авіяцыйнай прамысловасці СССР тав. Кагановіча М. М.; аб назначэнні Народным Камісарам Суднабудаўнічай прамысловасці СССР тав. Тэвасяна І. Т.; аб назначэнні Народным Камісарам Боепрыпасаў СССР тав. Сергеева І. П. аб назначэнні Народным Камісарам Узбраення СССР тав. Ваннікава Б. Л.

Выступленне тав. М. І. Калініна на сходзе работнікаў мастацтваў Масквы.

Выкладанне марксізма-ленінізма ў вышэйшай школе.

На Менскай гарадской канферэнцыі комсамола.

КАНСУЛЬТАЦЫЯ. Ем. Яраслаўскі. Антымарксісцкія скажэнні і вульгарызатарства так званай «школы» Пакроўскага.

АРТЫКУЛЫ:

Л. Садоўскі — Паклёпнік Земцаў благапалучна здраўствуе... («Правда»).

Л. Ганічэў — Скарбніца сусветнай культуры.

Р. Сыркін — Павысіць ролю табельшчыка.

С. Казначэеў — Не рыхтуюць высокаякаснага насення.

ЗА РУБЯЖОМ:

Італа-англійскія перагаворы.

На франтах у Іспаніі.

Выступленне Тома Муні.

Барацьба рабочых Судэцкай вобласці супроць фашысцкага гнёту.

Наступленне кітайскіх войск.

Поспех класавых профсаюзаў на муніцыпальных выбарах у Польшчы.

БОЛЬШЭВІЦКАЯ ЎВАГА РАМОНТУ ТРАКТАРАЎ!

Своечасовы і высокаякасны рамонт трактараў і іншых сельскагаспадарчых машын — рашаючая ўмова пасяховага правядзення веснавой сяўбы. Магутнейшая машынная тэхніка, якой узброена соцыялістычная сельская гаспадарка, павінна быць выкарыстана поўнасцю і з найбольшым эфектам. І таму партыя і ўрад патрабуюць ад зямельных органаў, партыйных і совецкіх арганізацый большэвіцкай увагі і канкрэтнага кіраўніцтва рамонтам машыннага парка.

Якое-ж становішча з рамонтам трактараў і іншых машын у машынна-трактарных станцыях рэспублікі? Вядома, што план рамонту чацвертага квартала мінулага года не быў выканан ні адной вобласцю. У сярэднім па рэспубліцы квартальны план быў выканан на 52,5 проц. па бягучаму і на 87 проц. па капітальнаму рамонту.

Такім чынам стварылася вялікая запазычанасць. Гэта акалічнасць дыктавала вострую неабходнасць рашучага палепшання работы па рамонту ў студзені. Аднак, лічбы і факты паказваюць, што і ў першай дэкадзе студзеня тэмпы рамонту трактарнага парку асталіся нездавальняючымі.

На 10 студзеня асенне-зімовы план капітальнага рамонту трактараў па МТС рэспублікі выканан на 38,5 проц., — прырост за дэкаду складае толькі 9 проц. Яшчэ больш непрыглядны малюнак з бягучым рамонтам, план якога выканан толькі на 27,5 проц.

Зусім відавочна, што сучасныя тэмпы рамонту не забяспечваюць своечасовай падрыхтоўкі машын да веснавой сяўбы.

У нас ёсць усе ўмовы для таго, каб крута ўзняць тэмпы, забяспечыць узорную якасць рамонту і, такім чынам, у бліжэйшы час ліквідаваць адставанне. Трэба толькі па-большэвіцку ўзяцца за работу, пакончыць з расхлябанасцю, бесклапотнасцю, якія, на жаль, усё яшчэ пануюць сярод некаторых зямельных работнікаў і перашкаджаюць пасяховаму рамонту. У гэтым не цяжка пераканацца, аналізуючы работу некаторых раёнаў і абласцей.

Узяць, напрыклад, Палескую вобласць. Адной з прычын нездавальняючай работы многіх машынна-трактарных станцый вобласці ў 1938 годзе з'явіўся дрэнны рамонт трактараў. І ўсё-ж, ніякія вывады тут не зроблены. Палеская вобласць больш усіх адстае па капітальнаму рамонту, план выканан толькі на 31 проц. Дастаткова зацікавіцца работай самай блізкай да абласнога цэнтра Мазырскай МТС, каб зразумець у чым справа.

Да гэтага часу Мазырская МТС не поўнасцю ўкамплектавана рамонтнымі кадрамі. Рамонтным рабочым не створаны належныя ўмовы. Прыходзіцца ісці за 2—3 кілометры ў гарадскую сталовую за абедам ці за снеданнем. Майстэрня нават не забяспечана лямпамі і таму ў 4 гадзіны людзі пакідаюць работу, хаця і не скончыўся рабочы дзень. Сістэматычна не выконваюцца нормы. Палітычна-масавая работа пастаўлена вельмі дрэнна, сярод трактарыстаў не разгорнута соцыялістычнае спаборніцтва. У выніку, замест падлягаючых капітальнаму рамонту 18 трактараў — адрамантаваны толькі 3, бягучым рамонтам адрамантаван адзін трактар замест 20.

Такое-ж становішча ва многіх іншых МТС Палескай вобласці. Такая расхлябанасць, адсутнасць клопатаў аб людзях прывяло да таго, што машынна-трактарныя станцыі імені ХХ-годдзя Кастрычніка, Петрыкаўская, Рудабельская фактычна не выпусцілі з капітальнага рамонту ні аднаго трактара.

Падобныя факты можна прывесці з некаторых МТС Менскай і Віцебскай абласцей. Напрыклад, Арловіцкая МТС, Дубровенскага раёна, вельмі дрэнна працавала ў 1938 г. Аднак, з гэтага факта ў раёне не зроблены вывады. Рамонт трактараў зрываецца. Некаторыя трактары, сеялкі нават не сабраны з калгасаў. У калгасе «Перамога» — на полі завеяны снегам трактар і малатарня, у калгасе імені Калініна пад адкрытым небам стаіць трактарная сеялка.

Зразумела, што пытанні пасяховага рамонту не могуць быць зведзены толькі да тэмпаў. Справа ідзе аб якасці. Можна было-б назваць нямала фактаў, калі вясной мінулага года ў некаторых раёнах «адрамантаваныя» трактары выбывалі са строю з першага-ж дня работы. І ўсё-ж кіраўнікі некаторых МТС адносяцца да якасці рамонту з недапушчальнай бесклапотнасцю. Днямі «Звязда» пісала аб ігнараванні якасці рамонту ў Пухавіцкай МТС. У некаторых фармальна адрамантаваных трактараў адсутнічаюць такія часці, як рэборды пярэдніх колаў, вадзяныя фільтры і розныя іншыя дэталі.

У першай Смалявіцкай МТС лічацца адрамантаванымі 18 трактараў, але прыняты камісіяй і афармлены адпаведнымі актамі толькі 3.

Дырэктары многіх адстаючых МТС ахвотна спасылаюцца на недахоп запасных частак. Наркамзем рэспублікі, Беларускія канторы Сельгасснаба і Гутап сапраўды не прынялі ўсе неабходныя меры, каб своечасова завезці і правільна размеркаваць паміж МТС запасныя часткі. Аднак, справа не толькі ў запасных частках. Некаторыя машынна-трактарныя станцыі рэспублікі, як, напрыклад, Беларуская, Бялыніцкага раёна, Будзішчанская і Кісялёўская, Уваравіцкага раёна, Бягомльская і іншыя, якія пасяхова вядуць рамонт трактараў, ясна паказалі, што ўся справа ў большэвіцкай рабоце, у правільнай арганізацыі працы, у разгортванні соцыялістычнага спаборніцтва. Трэба максімальна выкарыстаць мясцовыя рэсурсы, рэстаўрыраваць старыя запасныя часткі.

Разам з рамонтам трактараў трэба забяспечыць своечасовы рамонт усіх астатніх сельскагаспадарчых машын. Зусім няправільна паступаюць у Першай смалявіцкай МТС, калі рамонт сеялак, дыскавых боран адкладваюць на апошнюю чаргу. Гэта прывяло да зрыву плана рамонту трактарных плугоў, сеялак, дыскавых боран, культыватараў. Больш таго, бесклапотнасць дырэктара МТС тав. Нішчык[illegible] прывяла да таго, што 20 сеялак, 70 трактарных плугоў і дзесяткі іншых машын знаходзяцца пад адкрытым небам, псуюцца. Частка сеялак асталася зімаваць у калгасах, знаходзіцца ў безгаспадарчым становішчы.

Трэба навесці большэвіцкі парадак у рамонтных майстэрнях і забяспечыць правільную арганізацыю працы. Трэба павесці бязлітасную барацьбу з лодырамі, прагульшчыкамі, рвачамі, якія тармозяць пасяховае правядзенне рамонту. Пастанова СНК СССР, ЦК ВКП(б) і ВЦСПС «Аб мерапрыемствах па ўпарадкаванню працоўнай дысцыпліны, палепшанню практыкі дзяржаўнага соцыяльнага страхавання і барацьбе са злоўжываннямі ў гэтай справе» павінна стаць здабыткам кожнага трактарыста, механіка, брыгадзіра — кожнага, хто працуе на рамонце. Гэта пастанова, якая выражае інтарэсы ўсяго совецкага народа, мабілізуе ўсіх работнікаў МТС на стаханаўскую работу, на ўзняццё тэмпаў і якасці рамонту.

Заклік калгаснікаў сельгасарцелі імені Тэльмана, Брагінскага раёна, аб арганізацыі соцыялістычнага спаборніцтва імені ХХ-годдзя БССР за новыя перамогі калгаснага ладу заваёўвае ўсё большую папулярнасць у калгасах рэспублікі. Партыйныя і совецкія арганізацыі, зямельныя работнікі абавязаны паклапаціцца, каб заклік калгаснікаў-тэльманаўцаў стаў здабыткам усіх рабочых МТС.

1939 год павінен стаць годам новага магутнага ўздыму соцыялістычнай сельскай гаспадаркі, годам небывала высокіх ураджаяў. Баявая падрыхтоўка да вясны трактараў і ўсіх сельскагаспадарчых машын будзе садзейнічаць пасяховаму вырашэнню гэтай задачы, дапаможа калгасам нашай рэспублікі заняць падабаючае месца і дэманстраваць свае перамогі на Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы.

Поспех класавых профсаюзаў на муніцыпальных выбарах у Польшчы

ВАРШАВА, 12 студзеня. (ТАСС). Услед за муніцыпальнымі выбарамі ў Варшаве і ў іншых буйных гарадах, якія адбыліся 18 снежня, зараз адбываюцца муніцыпальныя выбары ў астатніх гарадах і мястэчках Польшчы.

8 студзеня адбыліся выбары ў гарадское самаўпраўленне Барыслаўля (Львоўскае ваяводства, цэнтр польскай нафтавай прамысловасці).

Выбары закончыліся буйнай перамогай партыі польскіх соцыялістаў (ППС) і класавых профсаюзаў, выступіўшых з адзіным спіскам. З агульнага ліку 40 мандатаў ППС атрымала 20, урадавы лагер усяго толькі 3 мандаты, украінская буржуазная партыя — 6, яўрэйскія партыі — 11.

Газета «Кур'ер варшаўскі» публікуе поўныя афіцыяльныя даныя аб рэзультатах муніцыпальных выбараў у Кракаве, дзе на першае месца таксама вышлі кандыдаты ППС і класавых профсаюзаў.

Вынікі выбараў у Варшаве, Барыслаўлі, Кракаве і іншых гарадах Польшчы пацвярджаюць факт сур'ёзнага росту ўплыву дэмакратычных партый у краіне і непапулярнасць кандыдатаў урада і эндэкаў (нацыянал-дэмакратаў) сярод працоўных Польшчы.

Маракі рэспубліканскага мінаносца „Хосе Луіс Дыес" у Альмеры

БАРСЕЛОНА, 12 студзеня. (ТАСС). Два англійскія мінаносцы даставілі ў горад Альмерыю 159 чалавек экіпажа рэспубліканскага мінаносца «Хосе Луіс Дыес» на чале з камандзірам і камісарам судна. Як вядома, мінаносец інтэрніраван англічанамі ў Гібралтары. Рэспубліканскія маракі, расказваючы аб бою, у якім яны прымалі ўдзел, адзначалі, што нават цяжка раненыя не пакідалі сваіх пастоў у часе сражэння. Усе маракі заявілі, што гараць жаданнем неадкладна ўключыцца ў барацьбу з захватчыкамі.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР

Аб раздзяленні Народнага Камісарыята Абароннай прамысловасці СССР

Раздзяліць Народны Камісарыят Абароннай прамысловасці СССР на чатыры Народныя Камісарыяты:

1. Народны Камісарыят Авіяцыйнай прамысловасці СССР з уключэннем у яго састаў:
а) заводаў самалётабудаўніцтва;
б) заводаў авіяматорных;
в) заводаў авіяцыйных прыбораў і іншых.
2. Народны Камісарыят Суднабудаўнічай прамысловасці СССР з уключэннем у яго састаў:
а) заводаў марскога і рачнога суднабудаўніцтва;
б) заводаў марскіх прыбораў і акумулятараў.
3. Народны Камісарыят Боепрыпасаў СССР з уключэннем у яго састаў:
а) заводаў, вырабляючых боепрыпасы;
б) заводаў па вытворчасці пораху.
4. Народны Камісарыят Узбраення СССР з уключэннем у яго састаў:
а) заводаў артылерыйскіх;
б) заводаў стралковага ўзбраення;
в) заводаў аптычнай прамысловасці.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР М. КАЛІНІН.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР А. ГОРКІН.

Масква, Крэмль. 11 студзеня 1939 г.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР

Аб назначэнні Народным Камісарам Авіяцыйнай прамысловасці СССР тав. КАГАНОВІЧА М. М.

Назначыць Народным Камісарам Авіяцыйнай прамысловасці СССР тав. Кагановіча Міхаіла Майсеевіча.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР М. КАЛІНІН.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР А. ГОРКІН.

Масква, Крэмль. 11 студзеня 1939 г.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР

Аб назначэнні Народным Камісарам Суднабудаўнічай прамысловасці СССР тав. ТЭВАСЯНА І. Т.

Назначыць Народным Камісарам Суднабудаўнічай прамысловасці СССР тав. Тевосяна Івана Тевадросавіча.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР М. КАЛІНІН.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР А. ГОРКІН.

Масква, Крэмль. 11 студзеня 1939 г.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР

Аб назначэнні Народным Камісарам Боепрыпасаў СССР тав. СЕРГЕЕВА І. П.

Назначыць Народным Камісарам Боепрыпасаў СССР тав. Сергеева Івана Паўлавіча.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР М. КАЛІНІН.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР А. ГОРКІН.

Масква, Крэмль. 11 студзеня 1939

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР

Аб назначэнні Народным Камісарам Узбраення СССР тав. ВАННІКАВА Б. Л.

Назначыць Народным Камісарам Узбраення СССР тав. Ваннікава Барыса Львовіча.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР М. КАЛІНІН.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР А. ГОРКІН.

Масква, Крэмль. 11 студзеня 1939 г.

ВЫКЛАДАННЕ МАРКСІЗМА-ЛЕНІНІЗМА Ў ВЫШЭЙШАЙ ШКОЛЕ

Усесаюзны Камітэт па справах вышэйшай школы распрацаваў парадак выкладання марксізма-ленінізма ў вышэйшай школе на аснове пастановы ЦК ВКП(б) аб партыйнай прапагандзе.

Перад студэнтамі вышэйшай школы пастаўлена галоўная задача — глыбокае вывучэнне і ўсваенне «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)».

З другой палавіны 1938—1939 вучэбнага года ў вышэйшых навучальных установах узамен самастойных курсаў розных соцыяльна-эканамічных дысцыплін уводзіцца адзіны курс — «**Асновы марксізма-ленінізма**».

Устаноўлен наступны парадак вывучэння «Асноў марксізма-ленінізма» ў ВНУ.

На першым этапе вывучэння ўводзіцца курс лекцый па раздзелах і падраздзелах «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)». Пасля лекцыйнага курса арганізуюцца семінарскія заняткі для паглыбленага вывучэння «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» па падраздзелах з адначасовым вывучэннем па першакрыніцах твораў Маркса, Энгельса, Леніна, Сталіна. Перад кожнымі семінарскімі заняткамі павінны быць арганізаваны ўводныя лекцыі і кансультацыі.

Для студэнтаў старшых курсаў, якія вывучалі ці закончылі вывучэнне курса ленінізма, з другой палавіны 1938—1939 вучэбнага года таксама ўводзіцца курс «Асновы марксізма-ленінізма» па «Кароткаму курсу гісторыі ВКП(б)». У канцы курса праводзяцца экзамены.

У ВНУ і на факультэтах ВТНУ, дзе ўрадам устаноўлены дзяржаўныя экзамены, уводзіцца дзяржаўны экзамен па курсу «Асновы марксізма-ленінізма».

Усесаюзны Камітэт па справах вышэйшай школы распрацоўвае к 1 лютага 1939 г. план курса «Асновы марксізма-ленінізма»:

Выкладанне палітычнай эканоміі павінна праводзіцца пасля вывучэння Гісторыі ВКП(б), а выкладанне дыялектычнага і гістарычнага матэрыялізма на гістарычных і літаратурных факультэтах універсітэтаў і інстытутаў, як правіла, — пасля вывучэння палітычнай эканоміі. На філасофскіх факультэтах ВНУ выкладанне дыялектычнага і гістарычнага матэрыялізма і гісторыі філасофіі захоўваецца ў ранейшым аб'ёме.

Замест кафедр дыялектычнага і гістарычнага матэрыялізма, ленінізма і гісторыі ВКП(б), у ВНУ ствараюцца адзіныя кафедры марксізма-ленінізма.

ЗАХОДНЯЯ ГРАНІЦА, БССР. Група выдатнікаў — перадавікоў соцыялістычнага спаборніцтва часцей пагранічных і ўнутраных войск НКВД Беларускай Акругі. НА ЗДЫМКУ (злева направа): сядзяць — І. П. Оцёнік і І. Д. Кулікаў; стаяць — Г. В. Якуш і І. В. Шабурын.
Фото Л. Мазелева (Фотахроніка БЕЛТА).

Выступленне тав. М. І. КАЛІНІНА на сходзе работнікаў мастацтваў Масквы

9 студзеня ў памяшканні Філіяла Вялікага тэатра адбыўся сход работнікаў мастацтваў гор. Масквы, прысвечаны пытанню авалодання марксісцка-ленінскай тэорыяй.

Сход адкрываецца кароткай уступнай прамовай старшыні ЦК саюза работнікаў мастацтваў тав. Пашкоўскага.

Прысутныя горача сустракаюць прыехаўшага на сход тав. М. І. Калініна.

Выступіўшыя на сходзе народны артыст рэспублікі Ю. Я. Судакоў, заслужаны артыст рэспублікі М. Габовіч, заслужаны дзеяч мастацтваў А. М. Герасімаў і народны артыст рэспублікі С. М. Міхоэлс у сваіх прамовах адзначылі, якую велізарную зарадку ў іх творчай рабоце дае ўсваенне марксісцка-ленінскай тэорыі, як яна пашырае іх кругазор і абагачае іх творчую работу.

З яркай прамовай, часта перарываемай апладысментамі, выступіў потым тав. М. І. Калінін. Сабраўшыяся з выключнай увагай выслухалі выступленне тав. Калініна.

— Тэатральнае мастацтва, — гаворыць таварыш Калінін, — з'яўляецца, на мой погляд, самым блізкім родзічам літаратуры. Для прыкладу возьмем Вільяма Шэкспіра — у яго літаратура і тэатральнае мастацтва зліваюцца ў адно цэлае.

Руская літаратура займае вельмі пачэснае месца ў сусветнай літаратуры, і яна многа дала для развіцця агульначалавечай культуры і мыслі. Такія рускія пісьменнікі, як Пушкін, Белінскі, Чэрнышэўскі, Дабралюбаў, Некрасаў, Горкі і многія іншыя, з аднаго боку — вялікія мастакі, а з другога боку — уладары дум: іх творы былі напоўнены глыбокім соцыяльным зместам. Руская перадавая літаратура задавалася пытаннем, як палепшыць жыццё прыгнечаных, працоўных мас, беднаты. Яна захватвала перадавых людзей. Па сутнасці сваёй яна была глыбока народнай літаратурай.

Вось чаму зараз, — гаворыць т. М. І. Калінін, — калі вы ставіце перад сабой пытанне, як лепш служыць народу, не лішняе звярнуцца да мінулага і паглядзець, як служыла народу руская перадавая мастацкая літаратура.

Наша мастацкая літаратура, наш тэатр, наша музыка, наша жывапісь у асобе лепшых сваіх прадстаўнікоў ніколі не забывалі высокай мэты — служыць сваёй творчасцю народу. Правільна гэта? (агульны вокліч прысутных: правільна!). А калі правільна, то вы павінны свята захоўваць і развіваць гэтыя слаўныя традыцыі.

У нашай краіне кіруючай сілай з'яўляецца рабочы клас. Усе матэрыяльныя і культурныя багацці Совецкага Саюза належаць народу. Мы будуем соцыялізм, кіруючыся навукова-рэвалюцыйнай тэорыяй марксізма-ленінізма. Але, як гаворыць Маркс, «У кожную эпоху мыслі пануючага класа ёсць пануючыя мыслі»... Значыць, калі совецкая інтэлігенцыя хоча займаць належачае ёй месца, фарміраваць перадавую мысль, рухаць наперад мысль чалавецтва і займаць кіруючае месца ў соцыялістычным будаўніцтве, то ёй трэба авалодаць да канца светапоглядам кіруючага класа нашага грамадства.

Для таго, каб практычна эфектыўней служыць народу, — гаворыць далей М. І. Калінін, — трэба, па-першае, авалодаць хаця-б асновамі марксісцка-ленінскай тэорыі. Трэба затым навучыцца прымяняць гэту тэорыю ў сваёй практычнай рабоце.

Совецкі лад існуе ўжо трэці дзесятак год. Ідэалогія кіруючага класа нашага грамадства — марксізм-ленінізм — павінна быць найбольш поўна ўспрынята нашай інтэлігенцыяй. Марксізм-ленінізм — гэта такая тэорыя, якая незвычайна абагачае розум чалавека, пашырае яго творчыя гарызонты.

Пасля скончэння выступлення М. І. Калініна сабраўшыяся наладзілі яму гарачую авацыю.

НА МЕНСКАЙ ГАРАДСКОЙ КАНФЕРЭНЦЫІ КОМСАМОЛА

Увесь дзень 12 студзеня і на ранішнім пасяджэнні 13 студзеня на 5-й гарадской канферэнцыі комсамола Менска праходзілі спрэчкі па справаздачнаму дакладу аб рабоце гаркома.

Выступаючыя ў спрэчках падверглі жорсткай крытыцы гарадскі камітэт комсамола і яго кіраўнікоў за адрыў ад пярвічных комсамольскіх арганізацый, парочны стыль кіраўніцтва, саноўна-барскія, бюракратычныя адносіны да сігналаў моладзі.

Дэлегаты канферэнцыі гаварылі, што гарком не выхоўваў у комсамольцаў пачуцця адказнасці, не даводзіў да канца важнейшыя мерапрыемствы і не вёў барацьбы з недысцыплінаванасцю нават сярод актыва.

Гарком да апошніх дзён нічога канкрэтнага не прадпрыняў па рэалізацыі рашэння ЦК ВКП(б) аб пастаноўцы партыйнай прапаганды ў сувязі з выхадам у свет «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)».

Справядлівай і рэзкай крытыцы была падвергнута работа гаркома ў пытаннях быту, работы з дзецьмі, фізкультурна-абароннай работы.

Заслужана і правільна крытыкавалі дэлегаты кіраўнікоў гаркома за пагардлівыя адносіны да совецкай інтэлігенцыі, слабую пастаноўку работы ў вышэйшай школе і школах дарослых.

Выступіўшыя ў спрэчках сакратар ЦК ЛКСМБ т. Каралёў і сакратар гаркома партыі тав. Беляеў крытыкавалі гарадскі камітэт комсамола за дрэнную работу па выхаванню моладзі, падбору кадраў і адсутнасць работы з маладым актывам, прышоўшым да кіраўніцтва пярвічнымі комсамольскімі арганізацыямі пасля справаздачна-выбарчай кампаніі.

Усяго па справаздачнаму дакладу выступіла 40 дэлегатаў з 44 запісаўшыхся.

На вячэрнім пасяджэнні праходзіла абмеркаванне кандыдатур у новы састаў гаркома.

КАНСУЛЬТАЦЫЯ

АНТЫМАРКСІСЦКІЯ СКАЖЭННІ І ВУЛЬГАРЫЗАТАРСТВА ТАК ЗВАНАЙ „ШКОЛЫ“ ПАКРОЎСКАГА

Ем. Яраслаўскі

I.

Адной з задач, якія ставіў сабе ЦК ВКП(б), ствараючы «Кароткі курс гісторыі ВКП(б)», з'яўляецца неабходнасць аслабаніць марксісцкую літаратуру ад упрашчэнства і вульгарызацыі ў тлумачэнні раду пытанняў тэорыі марксізма-ленінізма ў гісторыі партыі.

У чым выражалася гэта вульгарызацыя? ЦК ВКП(б) у сваёй пастанове «Аб пастаноўцы партыйнай прапаганды ў сувязі з выпускам «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» указвае ў радзе прыкладаў гэтай вульгарызацыі на той факт, што:

«У гістарычнай навуцы да апошняга часу антымарксісцкія скажэнні і вульгарызатарства былі звязаны з так званай «школай» Пакроўскага, якая тлумачыла гістарычныя факты скажона, наперакор гістарычнаму матэрыялізму, асвятляла іх з пункту гледжання сёнешняга дня, а не з пункту гледжання тых умоў, у абстаноўцы якіх працякалі гістарычныя падзеі, і, тым самым, скажала сапраўдную гісторыю»

Яшчэ раней у пастанове ЦК ВКП(б) і СНК СССР ад 26 студзеня 1936 года аб падручніках па гісторыі адзначаліся шматлікія скажэнні, негрунтоўныя гістарычныя вызначэнні і ўстаноўкі, маючыя «ў сваёй аснове вядомыя памылкі Пакроўскага». У гэтай пастанове ЦК ВКП(б) і СНК СССР указвалі, што «сярод некаторай часткі нашых гісторыкаў, асабліва гісторыкаў СССР, укараніліся антымарксісцкія, антыленінскія, па сутнасці справы, ліквідатарскія, анты-навуковыя погляды на гістарычную навуку».

У заўвагах таварышаў Сталіна, Жданава, Кірава з повада канспекта падручніка па «Гісторыі СССР», прадстаўленага групай вучняў Пакроўскага, таксама адзначан цэлы рад буйнейшых скажэнняў: звальванне ў адну кучу феадалізма і дафеадальнага перыяда, змешванне самадзяржаўнага ладу дзяржавы і ладу феадальнага, калі Расія была раздроблена на мноства самастойных поўдзяржаў; звальванне ў адну кучу разуменняў: «рэакцыя» і «контррэвалюцыя», рэвалюцыя «наогул», рэвалюцыя буржуазная і рэвалюцыя буржуазна-дэмакратычная.

Усе гэтыя і падобныя скажэнні ў значнай ступені прадстаўляюць сабой сістэму поглядаў, уласцівую ўсёй «школе» Пакроўскага і кіраўніку гэтай «школы» — гісторыку-прафесару М. Н. Пакроўскаму.

II.

Якая была філасофія Пакроўскага, якія былі зыходныя яго пункты погляду? М. Н. Пакроўскі ніколі не быў паслядоўным прыхільнікам дыялектычнага матэрыялізма. Ён быў адзін час прыхільнікам эканамічнага матэрыялізма.

Ленін пісаў аб такога роду прымкнуўшых да пролетарскага руху дзеячах:

«Да нашай партыі ў ходзе буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі прымкнуў рад элементаў, прыцягнутых не чыста пролетарскай яе праграмай, а пераважна яе яркай і энергічнай барацьбой за дэмакратыю і прыняўшых рэволюцыйна-дэмакратычныя лозунгі пролетарскай партыі па-за іх сувязі з усёй барацьбой соцыялістычнага пролетарыята ў яе цэлым». (Том XIV, стар. 97)

Вядома, што Ленін адмоўна адносіўся не толькі да тэрміна «эканамічны матэрыялізм», але лічыў, што эканамічны матэрыялізм, спрошчана зводзячы ўвесь змест развіцця гісторыі да эканомікі, ёсць вульгарызацыя, выхалашчванне гістарычнага працэса, адмаўленне ролі перадавых ідэй у гісторыі, адмаўленне элементаў свядомасці, унасімых у рабочы рух звонку. Яшчэ ў кнізе «Што такое «прыяцелі народа» Ленін, палемізуючы супроць народніка Міхайлоўскага, пісаў: «Але дзе чыталі Вы ў Маркса або Энгельса, каб яны гаварылі абавязкова аб эканамічным матэрыялізме? Характарызуючы сваё светасузіранне, яны называлі яго проста матэрыялізмам». (Том I, стар. 70).

Пакроўскі ў сваіх творах не стаяў на пункце погляду дыялектычнага матэрыялізма, а праводзіў лінію буржуазных і дробнабуржуазных «спадарожнікаў» пролетарыята. У 1904 годзе Пакроўскі даказваў, што «рэчаіснасць ёсць толькі наша ўяўленне. Свет ёсць сукупнасць нашых «перажыванняў» (М. Н. Пакроўскі. «Гістарычная навука і барацьба класаў», вып. 2, стар. 18).

Адсюль ясна, што Пакроўскі прытрымліваўся ідэалістычнай багданаўскай тэорыі і скатваўся да тэорыі махізма. Супроць падобных ідэалістычных поглядаў махістаў і эмпірыокрытыкаў накіравана кніга Леніна «Матэрыялізм і эмпірыокрытыцызм».

Пакроўскі не прызнаваў, што існуюць аб'ектыўныя законы прыроды незалежна ад нашага сазнання. Ленін-жа ўслед за Марксам і Энгельсам пісаў: «Прызнанне аб'ектыўнай законамернасці прыроды і прыблізна вернага адлюстравання гэтай законамернасці ў галаве чалавека ёсць матэрыялізм». (Том XIII, стар. 127). Пакроўскі адмаўляў аб'ектыўную законамернасць. Ён заяўляў, што «закон — гэта нават не план рэчаіснасці, не яе схема: гэта — яе мерка, маштаб». (М. Н. Пакроўскі. Зборнік «Гістарычная навука і барацьба класаў», вып. 2, стар. 23).

Пакроўскі пайшоў яшчэ далей — ён прама заклікаў прымяняць у галіне гісторыі ідэалістычнае вучэнне Маха аб панаванні прынцыпа мэтазгоднасці. Пакроўскі гэтым самым прымыкае, з аднаго боку, да буржуазнай школы такіх сацыёлагаў, як Спенсер і інш., а з другога — да вульгарных эканамістаў.

Гэтыя памылкі Пакроўскага паставілі яго ў перыяд рэакцыі ў лагер адзавістаў, а пазней, у перыяд імперыялістычнай вайны, зблізілі яго з Троцкім.

Ужо ў перыяд пролетарскай дыктатуры Пакроўскі ў адным з сваіх выступленняў (у юбілейнай прамове 1 снежня 1931 г.) рэкамендаваў не прызнаваць аб'ектыўнай гістарычнай навукі. Ён заявіў, што аб'ектыўна-гістарычнай навукі няма, і тым самым даў повад ворагам большэвізма сцвярджаць, што і большэвіцкая навука не ёсць аб'ектыўная навука, што поўнасцю супярэчыць марксізму-ленінізму.

III.

М. Н. Пакроўскі і яго «школа» вучылі, што «гісторыя ёсць палітыка, запракінутая ў мінулае». Гэта вядзе да скажэння гістарычнай перспектывы; гістарычныя падзеі бяруцца не ў той сувязі, у якой яны адбываюцца, на іх суб'ектыўна пераносяцца характарыстыкі і ацэнкі сёнешняга дня, адбываецца мадэрнізацыя гісторыі. Так, напрыклад, Пакроўскі ў пракламацыі «Маладой Расіі» 60-х гадоў бачыў прадугадванне падзей пролетарскай рэволюцыі. Атрады Пугачова ён параўноўвае з чырвонагвардзейскімі атрадамі грамадзянскай вайны совецкага перыяда.

У пагоні за парадаксальнымі рызыкоўнымі аналогіямі паміж сучаснасцю і аддаленым мінулым, Пакроўскі абвясціў, напрыклад, Чэрнышэўскага... меншавіком—за праграму «Вялікаруса» («Нарысы па гісторыі рэволюцыйнага руху ў Расіі XIX і XX вв.» — Дзяржвыдат, стар. 47—48). А Ткачова, народніцкія і бланкісцкія погляды якога Маркс і Энгельс бязлітасна высмейвалі, Пакроўскі называў «першым рускім марксістам». (Там-жа, стар. 50).

Пакроўскі адмаўляе велізарную ролю Леніна, як гісторыка Расіі, тады як рад прац Леніна — «Развіццё капіталізма ў Расіі» і пазнейшыя яго работы, якія адносяцца і да рэволюцыі 1905 г., і да перыяда рэакцыі, і да перыяда імперыялістычнай вайны, з'яўляюцца, як і работы таварыша Сталіна, каштоўнейшым укладам у гістарычную навуку.

Пакроўскі ігнарыраваў велізарную ролю большэвіцкай партыі, як кіруючай сілы ў рэволюцыі. Ён ігнарыраваў ролю народных мас і іх герояў у гісторыі СССР.

Будучы членам калегіі Наркамасветы і намеснікам наркома, Пакроўскі да 1922—1923 гг. зусім адмаўляў неабходнасць вывучаць гісторыю ў школе. Падтрымліваючы «левацкія» тэорыі «адмірання» школы, «комплекснага» выкладання, Пакроўскі праводзіў ліквідатарскія мерапрыемствы ў выкладанні гісторыі. Прыкрываючыся громкай фразай, што «марксізм і ленінізм арыентуюцца не на мінулае, а на будучае», Пакроўскі адмаўляў самую неабходнасць вывучэння гісторыі з старажытнейшых часоў. (Пакроўскі — «Аб грамадазнаўстве ў 2-м канцэнтры II ступені». Зборнік «Пытанні школы II ступені», Масква, 1926 г., стар. 178).

Вядома, што Пакроўскі быў супроць паслядоўнага храналагічнага ізлажэння гісторыі. Ён нават запэўняў, што «храналагічныя даты таксама не маюць нічога агульнага ні з якой рэчаіснасцю». (Пакроўскі — «Гістарызм і сучаснасць у праграмах школ II ступені», стар. 5). Вядома, што іменна Ленін настаяў на тым, каб у школах вывучалі даты гістарычных падзей, і Пакроўскі вымушан быў, **па прапанове Леніна**, даць сінхраністычныя табліцы ў сваёй кнізе «Руская гісторыя ў самым сціслым нарысе».

Ці трэба даказваць, як вяліка шкода, нанесеная совецкай школе тэорыямі і практыкай Пакроўскага?

IV.

Пункт погляду Пакроўскага на мінулае не мае нічога агульнага з марксізмам-ленінізмам.

Звернемся да асобных перыядаў рускай гісторыі ў ізлажэнні М. Н. Пакроўскага.

Пакроўскі адмаўляе Кіеўскі перыяд існавання рускай дзяржавы. У той час, як Карл Маркс асоба выдзяляе Кіеўскі перыяд гісторыі, як перыяд росту імперыі на ўсходзе Еўропы, і праводзіць аналогію паміж Кіеўскай Руссю на ўсходзе і імперыяй Карла Вялікага на захадзе, Пакроўскі сцвярджае, што «гаварыць аб адзінай, «рускай дзяржаве» ў кіеўскую эпоху можна толькі па яўнаму непаразуменню». (М. Н. Пакроўскі, «Руская гісторыя з старажытнейшых часоў», I, стар. 170, 1920 г.).

Кіеўскую Русь Пакроўскі рысуе як бяскласавае грамадства. Ён ігнарыруе пры гэтым такія гістарычныя дакументы, як «Руская праўда». Так, нават у выданні 1929 года «Рускай гісторыі ў самым сціслым нарысе» мы чытаем: «Пакаранняў спачатку не было, таму што гарадская Русь X—XI века яшчэ **не ведала грамадскіх класаў.** І ўслед за гэтым, у поўнай супярэчнасці з толькі-што сказаным, мы чытаем: «Пакаранні служаць сродкам **для пануючага класа** падтрымаць сваю ўладу і прывілегіі...» («Руская гісторыя ў самым сціслым нарысе». «ГИЗ», 1929 г., стар. 29). Грамадскіх класаў не было. а пануючы клас быў. Над кім-жа панаваў гэты клас?

Пакроўскі падыходзіў да хрышчэння Русі не як гісторык, а як дрэнны прапагандыст-бязбожнік. Ён не дае ніякага аналізу тых змен, з якімі звязана было хрышчэнне Русі: расшырэнне сувязей Кіеўскай Русі з Еўропай, пранікненне пісьменнасці праз манастыры, узнікненне школ. Пакроўскі ўсё зводзіць да «знешняй змены»: «справа ішла аб змене іменна абрадаў, а рэлігійныя вераванні і да і пасля хрышчэння аставаліся і тады, і значна пазней да нашых дзён — **анімізмам...»** (М. Н. Пакроўскі, «Руская гісторыя ў самым сціслым нарысе». 1929 г., стар. 36).

Як-быццам справа ішла толькі аб кульце, а не культуры!

V.

Насілуючы гістарычныя факты, укладваючы іх у пракрустава ложа сваёй соцыялагічнай схемы, Пакроўскі стрыжнем усёй рускай гісторыі лічыў **гандлёвы капітал.** Моў, і войны Кіеўскай Русі — гэта войны гандлёвага капітала; і барацьба апрычніны з баярамі — гэта барацьба гандлёвага капітала; і паўстанне Емельяна Пугачова — гэта барацьба гандлёвага капітала («казацкага») супроць гандлёвага-ж капітала (маскоўскага); і паўстанне дзекабрыстаў — гэта барацьба гандлёвага капітала; і рэформа 1861 года праводзілася пад уплывам гандлёвага капітала; і руска-японская вайна ёсць вайна гандлёвага капітала; і апошняя імперыялістычная вайна 1914 — 1918 гг. ёсць барацьба паміж двума відамі капіталізма ў Расіі — гандлёвага і прамысловага.

Няма куды далей ісці ў антыленінскім скажэнні гісторыі дзеля штучна прыдуманай соцыялагічнай схемы!

Пакроўскі, лічачы сябе марксістам абараняў у сваіх работах ідэалагічныя тэорыі. Так, у пытанні аб паходжанні феадалізма ён падтрымліваў ідэалістычную тэорыю прафесара Паўлава-Сільванскага. Наперакор вучэнню Маркса і Энгельса, наперакор вучэнню Леніна аб змене грамадска-эканамічных фармацый, Пакроўскі бачыў асноўную сілу, стварыўшую Маскоўскую самадзяржаўную прыгонніцкую дзяржаву, не ў класе феадальных землеўладальнікаў, а ў гандлёвым капіталізме. Ён паўтараў, што ў манамахавай шапцы па рускай зямлі хадзіў гандлёвы капітал.

Толькі ў 1931 годзе ён прызнаў, хаця і далёка не поўна, што ў гэтым пытанні ён памыляўся.

Як аб'ясняў М. Н. Пакроўскі сялянскія паўстанні ў Расіі? І тут у яго «кіруючая сіла» — гандлёвы капітал. Пакроўскі і яго «школа» вінаваты ў тым, што ў гістарычных работах, вышаўшых ужо ў перыяд пролетарскай дыктатуры, гэтыя сялянскія рухі характарызуюцца тэрмінамі, пушчанымі ў абарот прыгоннікамі часоў сялянскага руху, — «пугачоўшчына», «разіншчына». Пры гэтым трэба сказаць, што ў сваёй многатомнай працы «Руская гісторыя з старажытнейшых часоў» Пакроўскі пры выкладанні падзей XVII века нічога не гаворыць аб паўстанні Сцепана Разіна. У «Рускай гісторыі ў самым сціслым нарысе» Пакроўскі запэўняе, што паўстанне Сцепана Разіна было «непасрэдна звязана з развіццём гандлёвага капіталізма» («Руская гісторыя ў самым сціслым нарысе». 1929 г., стар. 80).

Напомнім прамову Леніна з Лобнага месца на Краснай плошчы пры адкрыцці помніка Сцепану Разіну. «Гэты помнік, — гаварыў Ленін, — прадстаўляе аднаго з прадстаўнікоў мяцежнага сялянства. На гэтым месцы зложыў ён галаву ў барацьбе за свабоду».

Напомнім гутарку таварыша Сталіна з Эмілем Людвігам:

«Мы, большэвікі, заўсёды цікавіліся такімі гістарычнымі асобамі, як Балотнікаў, Разін, Пугачоў і інш. Мы бачылі ў выступленнях гэтых людзей адлюстраванне стыхійнага абурэння прыгнечаных класаў, стыхійнага паўстання сялянства супроць феадальнага гнёту. Для нас заўсёды прадстаўляла інтарэс вывучэнне гісторыі першых спроб падобных паўстанняў сялянства. Але, вядома, якую-небудзь аналогію з большэвікамі тут нельга праводзіць».

Пакроўскі падкрэсліваў казацкі характар паўстання Пугачова, змазваючы яго сялянскі характар. Адносіны Леніна і Сталіна да гэтых народных, сялянскіх паўстанняў, як мы бачылі, нічога агульнага не маюць з адносінамі да іх Пакроўскага.

VI.

Пакроўскі зусім няправільна трактуе такія важнейшыя моманты рускай гісторыі, як татарскае іга, польская інтэрвенцыя, смутны час, ацечаственная вайна 1812 года. Ва ўстанаўленні віноўнікаў і прычын вайны 1812 года Пакроўскі літаральна па-рабску следуе за такой ненадзейнай крыніцай, як мемуары напалеонаўскага пасла ў Пецербургу Каленкура. Іменна гэты напалеонаўскі шпіён пісаў, што адзіным віноўнікам вайны 1812 года з'явілася рускае дваранства. Вядома, рускія дваране баяліся пранікнення рэволюцыйных ідэй французскай буржуазнай рэволюцыі ў Расію. Але вядома, што нашэсце Напалеона на Расію было вайной захватніцкай, грабежніцкай, і іменна таму, што гэта нашэсце было захватніцкім, грабежніцкім, яно выклікала ацечаственную вайну, і супроць Напалеона ўзнялася ўся Расія. Напомнім, што пісаў Ленін у лютым 1919 года аб гэтай вайне.

«Імперыялістычныя войны Напалеона прадаўжаліся многа год, захваціці цэлую эпоху, паказалі незвычайна складаную сетку сплятаючыхся імперыялісцкіх адносін з нацыянальна-вызваленчымі рухамі». (Ленін, Тв., т. XXII, стар. 287). Ці не ясна, што Ленін лічыў ацечаственную вайну 1812 года нацыянальна-вызваленчым рухам?

Пакроўскі ігнарыраваў той бясспрэчны факт, што армія Напалеона была разгромлена ў рэзультаце гераічнай народнай вайны супроць інтэрвенцыі, і паказвае гэты разгром як рэзультат бязладдзя ў самой напалеонаўскай арміі. Добрае бязладдзе, калі ўвесь народ у Расіі ўзняўся супроць захватчыкаў!

Негістарычнае, антымарксісцкае аб'ясненне даў Пакроўскі і **паўстанню дзекабрыстаў.** Вядома, што Ленін лічыў паўстанне дзекабрыстаў рэволюцыйным. Ленін не раз выказваў глыбокую павагу да дзекабрыстаў, хаця і лічыў іх «дваранскімі рэволюцыянерамі».

«Чэствуючы Герцэна, — пісаў Ленін, — мы бачым ясна тры пакаленні, тры класы, дзейнічаўшыя ў рускай рэволюцыі. Спачатку — дваране і памешчыкі, дзекабрысты і Герцэн. Вузак круг гэтых рэволюцыянераў. Страшэнна далёкі яны ад народа. Але іх справа не загінула. Дзекабрысты разбудзілі Герцэна...» (Том XV, стар. 468).

Ленін падкрэсліваў, што галоўнае ў руху дзекабрыстаў — іх барацьба супроць прыгонніцтва і царскага самадзяржаўя. Ён цаніў рэспубліканскія традыцыі дзекабрыстаў. Ленін гардзіўся дзекабрыстамі.

А Пакроўскі бачыў у руху дзекабрыстаў толькі дваранскі рух. «Ніякія фразы,—пісаў ён,—узятыя з буржуазных канстытуцый, не могуць замаскіраваць таго факта, што рух дзекабрыстаў быў, у сутнасці, дваранскім рухам» (К. Левін і М. Пакроўскі «Дзекабрысты». — «Гісторыя Расіі ў XIX веку», выд. бр. Гранат, I, стар. 108—109).

VII.

Народніцтва ў паказе Пакроўскага таксама атрымала няправільнае, антыленінскае асвятленне. Ленін вызначаў народніцтва, як ідэалогію дробнабуржуазнай, сялянскай дэмакратыі. Народніцкі, утапічны соцыялізм — гэта сялянскі соцыялізм. Само перараджэнне рэволюцыйнага народніцтва 70-х гадоў у ліберальнае народніцтва Ленін аб'ясняў расслаеннем сялянства, расколам вёскі.

А Пакроўскі адмаўляў гэты ленінскі пункт погляду, які не мог не быць яму вядомым. «Народніцтва, — пісаў Пакроўскі, — ёсць грамадскі светапогляд дробнабуржуазнай інтэлігенцыі, — светапогляд «грамацея дзесятніка», не пазабыўшага мужыцкай хаты, дзе ён вырас, сазнаючага сваю віну і свой доўг перад народам, але ўсё-такі камандуючага гэтым народам і глядзячага на народ зверху уніз» («Руская гісторыя ў самым сціслым нарысе», 1929 г., стар. 187).

Пры гэтым трэба адзначыць грубую памылку, дапушчаную Пакроўскім у першых выданнях толькі-што цыціраванай кнігі. Пакроўскі лічыў інтэлігенцыю асобым класам, прамежным паміж пролетарыятам і буржуазіяй, і тым самым ліў ваду на млын махаеўшчыны.

Зусім антымарксісцкія погляды знаходзім мы ў Пакроўскага па пытанню аб **першай буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі 1905 г.** Сам Пакроўскі аб'ясняў, што гэта быў для яго перыяд, калі ў яго канчаткова рушыліся дэмакратычныя ілюзіі. Але і аб'ясненні па повадў сваіх памылак Пакроўскі пачаў з новай памылкі. «Класавая барацьба. дзякуючы 1905 г. з тэорыі стала жывым фактам — без яе ўжо нельга зразумець гістарычнага працэса». («Пад сцягам марксізма», № 10—11, 1924 г., стар. 210).

Перш чым перайсці да рэволюцыі 1905 года, спынімся некальк на характарыстыцы руска-японскай вайны ў работах М. Н. Пакроўскага. І тут зноў на сцэну з'яўляецца ўсюдыісную чы гандлёвы капітал. «Кіраўніком авантуры быў гандлёвы капітал». (Зборнік «1905 г.», том I, стар. 606).

Наперакор Леніну і Сталіну, якія ўстанавілі, што царызм — гэта «ваенна-феадальны імперыялізм», наперакор указанню Леніна, што ў Расіі ў 1904—1916 гг. ва ўладзе была «кучка прыгоннікаў-памешчыкаў, узначальваемая Нікалаем II» (т. XX, стар. 570), Пакроўскі паказваў гэту вайну, як вайну гандлёвага капітала. Ён зусім няправільна паказваў справу так, быццам пры двары змагаліся два капіталізмы: адзін больш мірны — прамысловы — вітэўскі, а другі больш грабежніцкі — гандлёвы капіталізм.

У лекцыях «Знешняя палітыка Расіі ў XX веке» Пакроўскі прыводзіў бесцэрпіма грубую соцыялагічную схему. Па яго словах выходзіла, што знешняя палітыка Расіі ў XX веке быццам-бы не была імперыялістычнай, таму што Расія толькі пасля 1906 года, гэта значыць пасля руска-японскай вайны, уступіла ў паласу імперыялізма.

Тое, што Пакроўскі не паказаў грабежніцкіх мэт японскага імперыялізма, а паказаў справу так, што Японія толькі абаранялася ад драпежніцкіх імкненняў царскага ўрада, несумненна, грае на-руку японскім інтэрвентам. Мы ўбачым пасля, што такую-ж грубую памылку Пакроўскі дапусціў і ў ацэнцы прычын імперыялістычнай вайны 1914—1918 гг.

Пакроўскі рабіў буйнейшыя памылкі ў аналізе прычын рэволюцый 1905 і 1917 гг. іменна таму, што ён не стаяў на ленінскім пункце погляду. Пасля ён прызнаў, што ў ацэнцы імперыялізма да 1924 г., па крайняй меры, ён «сядзеў паміж двух крэслаў, канцэпцыяй Гільфердынга і канцэпцыяй Леніна...». (М. Н. Пакроўскі, «Аб карысці крытыкі, аб абсалютызме, імперыялізме, мужыцкім капіталізме і аб іншым» — «Пад сцягам марксізма», 1924 г., № 12, стар. 254).

Пагэтаму ў Пакроўскага не знайсці ў яго характарыстыцы імперыялізма такога важнейшага прызнака, як імкненне імперыялістаў да новага перадзелу свету.

Пакроўскі зусім няправільна характарызаваў класавую сутнасць царызма. Услед за Багдановым Пакроўскі паўтараў, што царскае самадзяржаўе «не было зусім астаткам сівой феадальнай старыны, а было стварэннем гандлёвага капіталізма, гэта значыць папярэдняй стадыі капіталістычнага-ж развіцця». (М. Н. Пакроўскі. «Нарысы па гісторыі рэволюцыйнага руху ў Расіі XIX і XX вв.», выд. 2-е, 1927 г. стар. 126).

Ленін, як вядома, характарызаваў царызм перш за ўсё як прадстаўніцтва інтарэсаў прыгоннікаў-памешчыкаў. Ленін лічыў, што царская манархія з'яўляецца сканцэнтраваннем усякага роду «чорнасоценных памешчыкаў (ад іх-жа першы — Раманаў)» (Т. XV, стар. 247). Для Пакроўскага царскае самадзяржаўе — гэта «палітычна арганізаваны гандлёвы капіталізм». (Пакроўскі, «Нарысы па гісторыі рэволюцыйнага руху ў Расіі XIX і XX вв.), выд 2-е, 1927 г., стар. 10). Памешчык для Пакроўскага — «агент гандлёвага капітала». (Там-жа, стар. 172).

VIII.

Пакроўскі стаяў па сутнасці на рэфармісцкім пункту погляду. Наперакор Леніну, сцвярджаўшаму, што буржуазна-дэмакратычная рэволюцыя ў Расіі патрэбна была для таго, каб пакончыць з астаткамі прыгонніцтва і расчысціць шлях для класавай барацьбы ў Расіі, Пакроўскі сцвярджаў, што рэволюцыя для гэтага была не патрэбна, а што для гэтага дастаткова было ўрадавай рэформы.

Пакроўскі прама сцвярджаў, што кругавая парука была адменена гандлёвым капіталам і той-жа гандлёвы капітал у 1861 г. нібы адмяніў і прыгоннае права; што ў 1906 г. гэтым-жа гандлёвым капіталам была быццам-бы ліквідавана і сялянская абшчына; а таму што гэта ліквідацыя праводзілася самім царскім урадам, то для гэтага, па думцы Пакроўскага, «не патрэбна была рэволюцыя, а дастаткова было рэформы» («Нарысы па гісторыі рэволюцыйнага руху ў Расіі XIX і XX вв.», выд. 2-е, 1927 г., стар. 126).

Ленін неаднаразова ўказваў на тое, што буржуазна-дэмакратычная рэволюцыя 1905 г. — гэта, у значнай ступені, сялянская рэволюцыя. Пакроўскі-ж лічыў, што ў рэволюцыі 1905 г. ішла жорсткая барацьба двух форм капіталізма — барацьба гандлёвага капітала з прамысловым капіталам.

Зусім няправільна Пакроўскі рысаваў і рухаючыя сілы першай буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі 1905 года. Ленін лічыў, што саюзнікам пролетарыята ў рэволюцыі, у яго барацьбе супроць памешчыкаў, супроць царызма з'яўляецца ўсё сялянства; у барацьбе за соцыялізм саюзнікам пролетарыята з'яўляецца вясковая бедната. Пакроўскі-ж лічыў адзін час кулака «адзіным палітычна ўспрыймальным слоем вёскі, найбольш дэмакратычным». Адсюль у Пакроўскага — меншавіцка-трацкісцкая недаацэнка сялянства ў буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі.

Небяспечнай і шкоднай з'яўлялася і данае Пакроўскім характарыстыка прычын узнікнення імперыялістычнай вайны 1914—1918 гг. У 1915 г. Пакроўскі чытаў рэферат у парыжскім «Клубе інтэрнацыяналістаў» на тэму «Віноўнікі вайны». Рэферат быў надрукаван з некаторымі зменамі ў 1919 годзе. У гэтым рэферапе Пакроўскі гаварыў, што Германія «не толькі не імкнулася сама да захватаў, але і перашкаджала рабіць іх сваёй значна больш драчлівай саюзніцы—Аўстра-Венгрыі». (М. Н. Пакроўскі, «Імперыялісцкая вайна», артыкул «Віноўнікі вайны». Выд. 1928 г., стар. 39).

Пакроўскі сцвярджаў, што Германія толькі таму і пачала вайну, што думала быццам «на нас хочуць напасці». Ён адмаўляў наяўнасць захватніцкіх планаў у французскага і германскага ўрадаў, адмаўляў наяўнасць супярэчлівых інтарэсаў Германіі і Англіі. Галоўнымі віноўнікамі вайны Пакроўскі лічыў рускіх памешчыкаў. Памешчыкі быццам-бы спакусілі французскіх растаўшчыкоў і англійскіх кансерватараў, і адсюль узнікла вайна.

Выходзіць, што імперыя Вільгельма—нявінная афяра. Гэткая версія была на-руку Шэйдэману і Носке, а цяпер яна на-руку фашыстам.

У паследуючых артыкулах Пакроўскі таксама не паказаў гнуснай ролі германскага імперыялізма, як аднаго з галоўных віноўнікаў вайны, абяляў яго — тым самым рэвізаваў погляды Леніна і Сталіна на вайну 1914—1918 гг.

IX.

Лютаўска-сакавіцкую буржуазна-дэмакратычную рэволюцыю 1917 года Пакроўскі лічыў «рабочай» рэволюцыяй. Гэта страшэнна, але гэта факт! «У сакавіку 1917 года, — пісаў Пакроўскі,— перамагла рэволюцыя, бясспрэчна, сапраўдная рабочая рэволюцыя». («Нарысы па гісторыі рэволюцыйнага руху ў Расіі XIX і XX вв.», выд. 2-е, 1927 г., стар. 111). Пакроўскі па-трацкісцку «пераскакваў» праз этап буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі. «Лютаўская рэволюцыя, — пісаў Пакроўскі, — была... не толькі пролетарскай рэволюцыяй па соцыяльнаму саставу той масы, якая нізвергнула самадзяржаўе і фактычна стала ва ўладзе, але няўхільна была і соцыялістычнай рэволюцыяй зусім аб'ектыўна». («Нарысы па гісторыі рэволюцыйнага руху ў Расіі XIX і XX вв.», выд. 2-е, 1927 г., стар. 191).

Пры гэтым Пакроўскі паклёпніцка паказаў пазіцыю Леніна і партыі большэвікоў. Услед за Троцкім Пакроўскі сцвярджаў, што большэвікі ў 1917 годзе пераўзброіліся, што ў 1917 г. Ленін нібы не ішоў далей буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі. Між тым, як вядома, Ленін лічыў лютаўска-сакавіцкую рэволюцыю іменна пралогам да соцыялістычнай рэволюцыі, ступенькай да яе. Ленін лічыў яе толькі першым этапам рэволюцыі, на якім яна спыніцца не можа. Вядома, што яшчэ ў 1894 г. Ленін паставіў пытанне аб неадкладным перарастанні буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі ў комуністычную і развіў пазней гэта вучэнне, як вучэнне аб соцыялістычнай рэволюцыі. Вядома, што Ленін у красавіцкіх тэзісах і яшчэ раней у «Пісьмах з далёку» паставіў задачу пераходу да наступнага этапа рэволюцыі, да соцыялістычнай рэволюцыі. А Пакроўскі ў 1924 годзе пісаў, што нібы Ленін у красавіку 1917 г. «ехаў у Расію з пераканаўнем, што соцыялістычная рэволюцыя ў Расіі немагчыма». (М. Н. Пакроўскі, «Ленін у рускай рэволюцыі», журнал «Вестник Коммунистической академии», кніга № 7, 1924 г., стар. 18).

Наперакор вучэнню Леніна і Сталіна аб тым, што галоўным і асноўным пытаннем рэволюцыі з'яўляецца пытанне аб заваяванні ўлады, Пакроўскі сцвярджаў, што гэта ёсць пытанне аб паступовым працэсе пераходу вытворчасці ў рукі рабочых.

Гэтыя сцвярджэнні Пакроўскага — люксембургіянства чысцейшай вады. Вядома, што Роза Люксембург чыста па-меншавіцку паказала соцыялістычную рэволюцыю — не як акт узброенага паўстання — захвату ўлады пролетарыятам, а як працэс паступовага пераходу капіталістычнай вытворчасці ў рукі рабочых.

Пакроўскі, стоячы на пазіцыях «левага» комунізма, не верыў у магчымасць перамогі соцыялістычнай рэволюцыі ў адной краіне. У «Известиях Московского Совета рабочих депутатов» (№ 199 за 1917 г.) Пакроўскі пісаў: «Раз пачалася пролетарская рэволюцыя, — яна павінна разгортвацца ва ўсееўрапейскім маштабе. або яна падзе і ў Расіі. Акружаная імперыялістычнымі «дзяржавамі», руская пролетарская сялянская рэспубліка не можа існаваць. Такога цуда «Еўропа» не дапусціць!».

Хаця «Еўропа», г. зн капіталістычны свет, сапраўды не хацела дапусціць такога цуда, аднак яно адбылося, і совецкая соцыялістычная дзяржава, наперакор трацкісцкаму сцвярджэнню Пакроўскага, існуе 21 год! Яна расце і мацнее, і калі сапраўды «Еўропе» не спадабаецца існаванне совецкай дзяржавы, то знішчыць яе яна не можа: «сіе ад яе не залежыць». Совецкая дзяржава настолькі ўмацавалася, што яна здольна даць сакрушальны адпор капіталістычнай інтэрвенцыі.

* *

Чым аб'ясніць, што Пакроўскі дапусціў такія грубыя антымарксісцкія скажэнні і памылкі ў сваіх гістарычных працах? Аб'ясняецца гэта тым, што Пакроўскі — як ён і сам не раз прызнаваў — не быў паслядоўным марксістам-ленінцам.

М. Н. Пакроўскі з'яўляецца вучнем відных рускіх буржуазных гісторыкаў — Ключэўскага, Платонава, Вінаградава. У 90-х годах мінулага стагоддзя Пакроўскі прымыкаў да «легальных марксістаў» і ў сваіх ранніх работах выступаў як прыхільнік **эканамічнага матэрыялізма.** У той час гэтыя выступленні мелі вядомае прагрэсіўнае значэнне, бо Пакроўскі змагаўся супроць буржуазных і дробнабуржуазных гісторыкаў, якія высоўвалі ў якасці асноўнай рухаючай сілы гісторыі геаграфічнае асяроддзе, ці нейкі «дух», рухаючы гісторыяй, ці «нацыянальны ідэал» (напрыклад, славянафілы).

Аднак Пакроўскі не змог да канца перамагчы цяжкі груз памылак Ключэўскага, Вінаградава і іншых буржуазных гісторыкаў.

Пакроўскі і сам не адмаўляў, што перыяд яго дзейнасці да 1905 г. «можна ахарактарызаваць, як перыяд дэмакратычных ілюзій і эканамічнага матэрыялізма». («Пад сцягам марксізма», журнал № 10—11, кастрычнік-лістапад 1924 г., стар. 210). Пакроўскі адвольна, зусім няправільна «аб'ясняе», чаму ён ішоў гэтым шляхам у тыя годы: «Класавай барацьбы не было каля нас—а з масамі мы, акадэмікі, сутыкаліся, мала. Прытым-жа класавая барацьба прымала ў тыя дні іншы раз вельмі ўродлівыя формы (зубатаўшчына): укласці іх у нашу дэмакратычную праграму было вельмі цяжка. Класавая барацьба аставалася тэорыяй і, як чыстая тэорыя, мала адлюстроўвалася ў гістарычных пабудовах...» (Там-жа).

Такім чынам, М. Н. Пакроўскі ўвесь велізарны, рознастайны змест класавай барацьбы да 1905 г. звёў да зубатаўшчыны. Ён не бачыў навокал класавай барацьбы, не заўважаў ні шырокага сялянскага руху пачатку 900-х гадоў, ні пераходу рабочага руху ад эканамічных стачак да стачак палітычных, да палітычных дэманстрацый. Гэта ігнараванне гістарычных фактаў надзвычай характэрна для «школы» Пакроўскага, — яна імкнулася ўціснуць увесь змест гісторыі ў загадзя прыдуманыя, не адпавядаючыя гістарычным фактам, голыя соцыялагічныя схемы.

М. Н. Пакроўскі з'яўляецца аўтарам раду гістарычных работ. Назавем такія: «Руская гісторыя з старажытнейшых часоў» (4 томы), артыкулы ў «Гісторыі Расіі ў XIX веку» (выданне Гранат). Яго «Руская гісторыя ў самым сціслым нарысе» да апошняга часу была адзіным у совецкі перыяд падручнікам па рускай гісторыі.

М. Н. Пакроўскі кіраваў Інстытутам чырвонай прафесуры; пад яго кіраўніцтвам выхоўваліся гістарычныя кадры на працягу цэлага раду год. М. Н. Пакроўскі кіраваў ГУС'ам (Дзяржаўным вучоным советам), які выпрацоўваў і зацвярджаў усе праграмы, падручнікі, даваў метадычныя ўказанні і т. п.

Каля Пакроўскага і пад яго апекай на гістарычным фронце падвізалася цэлая група ворагаў народа.

Мы паказалі толькі частку грубейшых памылак, дапушчаных Пакроўскім і яго школай.

«Кароткі курс гісторыі ВКП(б)» дапамагае выкрыць гэтыя антыленінскія ўстаноўкі гістарычнай «школы» Пакроўскага.

Неабходна самым грунтоўным чынам разварушыць усю спадчыну гістарычнай «школы» М. Н. Пакроўскага, ускрыць грубейшыя памылкі. якія заключаюцца ў творах Пакроўскага, і даць ім належную марксісцка-ленінскую ацэнку.

Без гэтага поўнага разгрому «школы» Пакроўскага нельга разгарнуць аб'ектыўную марксісцка-ленінскую гістарычную навуку

(«ПРАВДА»).

УЗНЯЦЬ РОЛЮ МАЙСТРА НА ВЫТВОРЧАСЦІ

ВЫСТУПЛЕННІ МАЙСТРАЎ МЕНСКАГА СКУРЗАВОДА „БОЛЬШЭВІК"

ВЫМОВА ЗА ІНІЦЫЯТЫВУ

А. Г. АРОЦКЕР,
майстар 1-га хромавага цэха.

На заводзе мне часта гавораць, што я з'яўляюся гаспадаром свайго вытворчага ўчастка. Так і павінна быць. Але правы мае больш абмежаваны.

У большасці я, як і іншыя майстры, ведаю толькі колькасныя заданні вытворчай праграмы цэха, а такія пытанні, як фонд заработнай платы, нормы расходавання сыравіны, сабекошт і інш., я бываю не ў курсе справы.

А калі прабуеш праявіць ініцыятыву ў гэтым пытанні, — відома, для карысці вытворчасці, — то атрымаеш па... спагнанне.

Такі выпадак здарыўся са мною. Атрымаў я заданне — адзеласць 150 казлінах скур. Для таго, каб яго выканаць, я стаў на рэгулярную падрыхтоўку і пачаў займацца арганізацыяй працы. Тут я выканаў заданне на 4 пр. 80 кап. Тут я выслухаў адміністрацыі на здзельную работу. Іншы рабочы хутчэй і лепш. Тым больш, што на пленум...

Так што на ўсіх гэтых ініцыятывах я толькі...

Да сённяшняга дня таксама дакладна не ўстаноўлена, ці я павінен працаваць наогул. У цэху працуе вентыляцыя, рабочыя прыходзяць да мяне са скаргаю, што яны не могуць больш працаваць, патрабуюць вентыляцыі. Я бягу да механіка, у апаратныя адзяленне, але нідзе ніхто не слухае.

Такая палажэнне з зніжэннем ролі майстра прыводзіць да прастояў, да невыканання вытворчага задання, да ўзнікнення прапушчаных задачнікаў.

На заводзе ёсць і такія майстры, якія працуюць хутка, добрасумленна па 10—12 гадз. Але ёсць і такія, якія дыскрэдытуюць званне майстра, як, напрыклад, Рудакоўскі, які прыходзіць да работы позна і выконвае сваю працу недабрасумленна.

Мне здаецца, што пры аплаце працы ўлічваць стаж работы майстра, а таксама яго добрасумленныя адносіны да вытворчасці.

АБ РОЛІ МАЙСТРА Ў ЦЭХУ

І. Д. ШУБОВІЧ,
майстар зольнага аддзялення 1-га хромавага цэха.

Умацаванне дысцыпліны на заводзе ў многім залежыць ад нас, камандзіраў вытворчасці. Гістарычная пастанова партыі і ўрада абавязвае нас весці рашучую барацьбу з дэзарганізатарамі вытворчасці. Гэта ў першую чаргу датычыцца нас, майстроў.

Між тым мы, майстры, абмежаваны ў сваіх правах, не маем права прымаць рабочага без згоды прагульшчыкаў і лодыраў.

Нядаўна работніца Барушка выйшла самавольна на першую змену, а трэба было ёй працаваць на другой. У час абследавання нарыхтоўкі я напрасіла маюць адпусціць яе ...

Ужо шмат дзён як рабочых скардзіцца, што не хапае ім вады ў цэху. Я звярнуўся са скаргаю ...

Лічу, што майстры павінны атрымаць права прымаць на работу і звальняць з яе. Тады будуць больш узмоцнены работа.

ТРЭБА БОЛЬШ ЛІЧЫЦЦА З ДУМКАЙ МАЙСТРА

С. М. АЛЬПЯРОВІЧ,
майстар аздаблячага аддзялення 2-га хромавага цэха.

Кожны часны совецкі майстар стараецца аправіць працаваць ...

За апошні час ва нашым заводзе вынікала ...

... працаваць. Возьмем к прыкладу кантрольнага майстра, або бракера. Аклад яго ўсяго толькі 250—300 руб. Між тым, на такую пасаду не ўсякага можна паставіць.

Майстар павінен быць прынцыповым, валявым чалавекам. Яго святы абавязак — весці рашучую барацьбу з усімі дэзарганізатарамі вытворчасці. Але на практыцы не заўсёды гэта ўдаецца. Вось у маім аддзяленні, напрыклад, работніца Леўшынская адмовілася працаваць на сваім працэсе і патрабавала даць ёй другую работу. Бачачы бесказнасці за «знявагу» работніцы Леўшынскай. Заводскія арганізацыі разабраліся ў гэтай справе і прызналі, нядома, маю праваты. Праўда, Ляўшынская на рабоце была аднаўлена. Аднак гэты факт яскрава пацвярджае, што асобныя профсаюзныя работнікі самі часам патураюць разгільдзяйству.

Ёсць нямала выпадкаў, калі выносіш рабочаму ці работніцы спагнанне за парушэнне працоўнай дысцыпліны, а праз два тыдні — месяц глядзіш, заводскія арганізацыі прэміруюць іх.

З думкаю майстра трэба больш лічыцца.

На здымку: у клубе імені Сталіна (Менск) адбыўся агульнагарадскі сход шчотчыкаў, інструктараў, кантралёраў і загадчыкаў перапісных аддзелаў, прысвечаны падрыхтоўцы да ўсесаюзнага перапісу насельніцтва. НА ЗДЫМКУ: у час схода. Фота Д. Мазалёва (Фотахроніка БЕЛТА).

ПАКЛЁПНІК ЗЕМЦАЎ БЛАГАПАЛУЧНА ЗДРАЎСТВУЕ...

(Ад карэспандэнта «Праўды» па Беларускай ССР)

У канцы снежня 1937 года ў Быхаўскім раёне для праверкі стану партыйнай арганізацыі прыехаў Земцаў.

Ён пачаў праверку з таго, што выклікаў з розных канцоў раёна групу адзінаасобнікаў, частка якіх сабатавала выкананне дзяржаўных абавязацельстваў, а частка — із пакаранні. Затым ён сабраў і абагуліў усе факты парушэння рэвалюцыйнай законнасці ў раёне, праведзена за апошнія гады, і выклікаў у сваіх старых, старшы громкую справу: «Ворагі народа пайшлі ў раёне камандаваць...»

Земцаў абвінаваціў сакратара райкома партыі Плетнёва і іншых у варожай дзейнасці, аб'явіўшы іх ворагамі народа.

Плетнёў, Бланштэйна і іншых таварышаў былі выключаны з партыі. ...

Паслан студзеньскага Пленума ЦК ВКП(б) партыйныя органы ў Беларусі абдумалі ў партыі тысячы людзей, абвінавачаных кляўзнікамі. Аднак, пры праверцы аказалася, што ...

Правакацыйная дзейнасць Земцава не абмяжоўвалася адной толькі ...

Земцаў дабіўся выключэння з партыі Плетнёва і другога сакратара Бланштэйна. Плетнёву было прад'яўлена абвінавачанне ў тым, што ён свядома вербаваў і насаджаў у раёне ворагаў народа. У сваіх дакладных запісках на імя ЦК КП(б)Б Земцаў без усякай падставы назваў ворагамі народа значную групу работнікаў раённай арганізацыі, якой кіраваў Плетнёў.

Дабіўшыся выключэння з партыі і арышту сакратара райкома, Земцаў пачаў «гаспадарыць» у раёне, імянуючы сябе нейкім «надзвычайным упаўнаважаным». Бесцарамонна прышываў ён работнікам ярлыкі: «шкоднік», «шпіён», «вораг народа».

... Земцаў ... яго ранейшае рашэнне бюро Жыткавіцкага райкома партыі скасаваць. Мерара З. Ш. у правах члена партыі аднавіць». Вось і ўсё! Ні словам не абмовіўся райком аб прыцягненні паклёпнікаў да адказнасці.

Дададзім, што паклёпнікі і правакатары чамусьці выпалі з поля зроку беларускіх рэспубліканскіх, абласных і раённых газет. Рэдка і робка заікнецца па якая-небудзь газета аб паклёпніках.

Л. САДОЎСКІ.
(«Праўда», 13-1—39 г.).

ЗАСТАЛІСЯ 3 ДНІ ДА ПАЧАТКУ ПЕРАПІСУ НАСЕЛЬНІЦТВА

Менск напярэдадні перапісу

У перапісных аддзелах і на інструктарскіх участках Менска — вялікае ажыўленне. Сюды прыходзяць за рознымі даведкамі па пытаннях перапісу грамадзяне, атрымліваюць кансультацыю шчотчыкі і агітатары.

12 студзеня, у 9 гадзін раніцы, на свае ўчасткі вышлі 465 шчотчыкаў сталіцы. Радасна і гасцінна сустракаюць іх працоўныя. На пасёлку «Комінтэрн» працавала 8 шчотчыкаў. Усе яны перад гэтым атрымалі неабходны інструктаж і планы ўчастка. Усюды, куды яны прыходзілі, іх чакаў цёплы прыём, ім раілі, калі лепш прыйсці для правядзення перапісу. Шчотчыкі ў таварыскіх гутарках растлумачвалі мэты перапісу, яго палітычнае і гаспадарчае значэнне для нашай радзімы, як патрэбна даваць адказы на пытанні перапіснога ліста.

Па Стандартнай вуліцы хатнія гаспадыні тт. Маляўка і Столяр скардзіліся шчотчыку тав. Назараву, што з імі не праводзяць заняткаў па пытаннях перапісу. Тав. Назараў тут-жа дагаварыўся з хатнімі гаспадынямі, каб у бліжэйшы дзень сабрацца на гутарку.

Больш 100 лыжнікаў Менскага чыгукачнага вузла, спартыўнай школы і фабрыкі імені Кагановіча з плакатамі і лістоўкамі абходзілі перапісныя ўчасткі і бліжэйшыя да горада населеныя пункты — соўгас імені Будзённага, Вялікую і Малую Сляпянку і інш. Па гораду праведзена мотаэстафета лыжнікаў.

Вечарам 12 студзеня ў клубе імені Сталіна адбыўся агульны сход работнікаў па перапісу, прысутнічала больш 700 чалавек. Даклад аб мэтах і задачах усесаюзнага перапісу насельніцтва зрабіў начальнік Цэнтральнага Упраўлення народнагаспадарчага ўчоту БССР тав. Кулябічаў.

Сход прайшоў пры вялікай актыўнасці. Выступаўшыя ў спрэчках інструктары і шчотчыкі тт. Мейзін, Барбараў, Хейман, Абадоўскі і іншыя гаварылі аб тым, што работнікі перапісу гатовы да выканання адказнейшай задачы і што яны з вялікім энтузіязмам прыступілі да падрыхтоўчай работы. З вялікім задавальненнем гаварылі шчотчыкі аб радаснай сустрэчы, якую наладжвае ім насельніцтва ў час папярэдняга абходу.

Удзельнікі схода абавязаліся правесці перапіс насельніцтва сталіцы БССР на выдатна.

З вялікім уздымам, пад бурную авацыю і прывітальныя воклічы ў гонар партыі і ўрада, сход прыняў тэкст прывітальнай тэлеграмы правадыру народаў вялікаму Сталіну і главе савецкага ўрада таварышу Молатаву.

(БЕЛТА).

СУПРОЦЬ РЭКАРДСМЕНСТВА ПРЫ ПАПЯРЭДНІМ АБХОДЗЕ

ГОМЕЛЬ. (Кар. «Звязды»). 1456 шчотчыкаў Гомельскай вобласці вышлі 12 студзеня ў папярэдні абход сваіх участкаў. Выхад паказаў добрае ўсваенне шчотчыкамі ўскладзеных на іх абавязкаў. Два шчотчыкі, не вышаўшыя на ўчасткі з прычыны хваробы, былі неадкладна заменены таварышамі з рэзерва.

Адначасова з азнаямленнем са сваімі ўчасткамі шчотчыкі праводзяць масава-растлумачальную работу сярод насельніцтва аб значэнні перапісу. Насельніцтва аказвае цёплы прыём шчотчыкам.

У працэсе абхода выявілася, што па Гомелю ў перапісе 1937 года было прапушчана 117 дамоў з 4.180 чал., у Рэчыцы — 121 дом з 1.927 чалавек.

Асобныя шчотчыкі ў Гомельскім і Чачэрскім раёнах нядобрасумленна аднесліся да сваіх абавязкаў, — заняліся рэкардсменствам. Замест дэтальнага азнаямлення са сваім участкам, наведання ўсіх дамоў і кватэр, гутарак з насельніцтвам гэтыя шчотчыкі задаліся мэтай, як найхутчэй закончыць абход і фактычна зрабілі гэта за адзін дзень.

Усюды наглядаецца недахоп наглядных агітацыйных матэрыялаў. Нават у Гомелі не відаць плакатаў, лозунгаў, якія напаміналі-б аб перапісе насельніцтва.

Шчотчыкі вышлі на ўчасткі

БАРЫСАЎ. На інструктарскіх участках — вялікае ажыўленне. Яны ўпрыгожаны лозунгамі і плакатамі. Тут устаноўлены тэлефоны, арганізавана дзяжурства. 12 студзеня 99 шчотчыкаў горада вышлі на свае перапісныя ўчасткі для папярэдняга азнаямлення з дамамі і кватэрамі жыхароў, каб падрыхтаваць насельніцтва да перапісу.

Па ініцыятыве комсамольскага камітэта шклозавода імені Дзяржынскага, 12 студзеня адбыўся лыжны прабег 20 комсамольцаў у Глівенскі сельсовет. У гэты-ж дзень у горадзе адбылася лыжная эстафета, прысвечаная перапісу, у якой прыняла ўдзел 270 фізкультурнікаў.

***

МАГІЛЕЎ. Па калгасных вуліцах вывешаны лозунгі і плакаты аб надыходзячым перапісе насельніцтва. 12 студзеня шчотчыкі прыступілі да папярэдняга падворнага абходу сваіх участкаў. Шчотчыкі 5-га перапіснога аддзела, які аб'ядноўвае Грэбянёўскі, Амхоўскі, Слабодскі і Махаўскі сельсоветы, заключылі паміж сабой соцдагаворы на лепшую падрыхтоўку і правядзенне перапісу насельніцтва.

***

БАБРУЙСК. 168 шчотчыкаў горада вышлі 12 студзеня ў папярэдні абход сваіх участкаў. Шчотчыкі знаёмяцца з размяшчэннем будынкаў і кватэр, азнаёмліваюцца з насельніцтвам і праводзяць з імі гутаркі.

За апошні час у Бабруйску значна палепшылася масавая растлумачальная работа па пытаннях перапісу. На ўчастках працуе 530 агітатараў. Пытанне аб перапісе абмяркоўвалася на партыйных, профсаюзных і комсамольскіх сходах.

З вялікім поспехам прайшоў 12 студзеня агітацыйны лыжны прабег, у якім удзельнічала каля 500 чалавек. Лыжнікі з плакатамі і лозунгамі аб надыходзячым перапісе пабывалі на ўскраінах горада і ў 13 пунктах раёна.

Пробная пасадка на поезд № 50

У поездзе № 50 Кіеў — Ленінград перапіс насельніцтва будзе праводзіць спецыяльна сфарміраваная ў горадзе Быхаве брыгада. Для правядзення перапісу ў поездзе падабраны і праінструктаваны 34 шчотчыкі і 1 інструктар-кантралёр. Большасць удзельнікаў перапіснай брыгады працавалі агітатарамі ў перыяд выбараў у Вярхоўныя Советы СССР і БССР.

8 студзеня ў памяшканні 5 перапіснага аддзела з усімі шчотчыкамі праведзена нарада з мэтай праверыць гатоўнасць іх да перапісу. На нарадзе выяўлена, што шчотчыкі добра ўсвоілі інструкцыю аб правядзенні перапісу на чыгуначным транспарце і гатовы прыступіць да работы.

У 22 гадзіны 40 мінут, да моманту прыходу поезда, перапісная брыгада ў поўным саставе вышла к вагонам для правядзення пробнай пасадкі. Інструктар-кантралёр тав. Іванькоў размеркаваў па 3—4 шчотчыкі ў кожны вагон. Шчотчыкі спакойна зайшлі ў вагоны, выявілі колькасць едучых пасажыраў і ўмоўна размеркавалі паміж сабою ўчасткі работы.

Работнікі станцыі Быхаў і абслугоўваючы персанал поезда стварылі ўсе неабходныя ўмовы для паспяховага правядзення пробнай пасадкі.

Пасля сканчэння пробнай пасадкі ўдзельнікі перапісу прапанавалі на нарадзе цэлы рад практычных мерапрыемстваў па паляпшэнню арганізацыі работы ў дзень перапісу.

АСТАПЧУК,
упаўнаважаны магілеўскага АблУНГУ.

Вопыт лепшых не перадаецца адстаючым

КОПЫЛЬ. У некаторых сельсоветах Копыльскага раёна добра разгорнута масава-агітацыйная работа сярод насельніцтва вакол надыходзячага перапісу.

У калгасах Вяліка-Раеўскага сельсовета, напрыклад, праведзена па 2—3 сходы, а таксама нарады аб значэнні і задачах перапісу. У сельсовеце створана група агітатараў з 49 чалавек, якія праводзяць актыўную растлумачальную работу сярод калгаснікаў і аднаасобнікаў.

У Пацейкаўскім сельсовеце вылучан агіткалектыў з 37 таварышоў, якія расказваюць насельніцтву аб значэнні перапісу і парадку яго правядзення.

На жаль, вопыт лепшых не пераносіцца на адстаючыя ўчасткі. А такіх яшчэ нямала. У Ваніловскім сельсовеце, у Забалоцкай і Копыльскай МТС абмежавалі ўсю агітацыйна-масавую работу адным толькі правядзеннем сходаў. У самым Копылі ў рэзультаце слабай масавай работы далёка не ўсё насельніцтва ведае, калі пачнецца перапіс і як ён будзе праводзіцца.

Некалькі раз перад пачаткам кіносеансаў і на вечарах у копыльскім Доме соцкультуры былі наладжаны 10—15-мінутныя гутаркі аб значэнні перапісу. Але гэта каштоўнае мерапрыемства чамусьці закінулі і зараз не праводзяць. Зусім не скарыстоўваецца радыё — гэты велізарны сродак агітацыі і прапаганды. Ужо каля трох месяцаў, як мясцовае радыёвяшчанне спынілася.

З 7 студзеня ў раёне пачаліся аднадзённыя нарады перапісных работнікаў. Тут правяраецца веданне перапіснымі кадрамі тэхнікі правядзення перапісу. 12 студзеня павінен распачацца папярэдні абход шчотчыкамі сваіх участкаў. Але шчотчыкі яшчэ не ведаюць дасканала граніц сваіх участкаў.

У Бабаўнянскім сельсовеце праверка пагаспадарчых кніг праведзена з парушэннямі зацверджанай інструкцыі — без падворнага абхода. У рэзультаце прапушчана многа гаспадарак.

А. ДРЫКЕР.

Не праверaны пагаспадарчыя кнігі

ЧАШНІКІ. У раёне арганізавана 18 інструктарскіх і 96 шчотных участкаў. Дэталёва праверaны спіскі населеных пунктаў раёна.

Трэба адзначыць, што асобныя сельсоветы адстаюць з падрыхтоўчай работай па ўсесаюзнага перапісу насельніцтва. Напрыклад, Чарэйскі сельсовет (старшыня т. Вескер) нават не ўпарадкаваў нумарацыю дамоў мястэчка Чарэі. Пагаспадарчыя кнігі тут як след не праверaны.

ВОЛКАЎ.

СКАРБНІЦА СУСВЕТНАЙ КУЛЬТУРЫ

(ДА 125-ГОДДЗЯ ЛЕНІНГРАДСКАЙ ПУБЛІЧНАЙ БІБЛІЯТЭКІ ім. САЛТЫКОВА-ШЧЭДРЫНА).

14 студзеня 1939 года спаўняецца 125 год з дня аснавання Ленінградскай дзяржаўнай публічнай бібліятэкі ім. М. Е. Салтыкова-Шчэдрына. Гэта — падзея вялікага культурна-палітычнага значэння.

У Публічнай бібліятэцы сабраны багацейшыя фонды пісьмовасці і друку ўсіх эпох, на ўсіх мовах і па ўсіх галінах ведаў. Яна налічвае каля 10 мільёнаў друкаваных твораў і рукапісаў, у тым ліку 7 мільёнаў апрацаваных і сістэматызаваных, складаючых так званы «асноўны фонд».

150 кілометраў — такая даўжыня полак гэтага кнігасховішча — аднаго з найвялікшых у свеце!

Па багаццю сваіх збораў Публічная бібліятэка ім. Салтыкова-Шчэдрына павінна быць пастаўлена побач з чатырма буйнейшымі бібліятэкамі свету: бібліятэкай Кангрэса ЗША ў Вашынгтоне, Нацыянальнай бібліятэкай у Парыжы, бібліятэкай Брытанскага музея ў Лондане і Усесаюзнай бібліятэкай імені В. І. Леніна ў Маскве.

Усё, што выходзіць у СССР з друкарскага станка — кнігі, газеты, журналы, альбомы, ноты, плакаты, дастаўляецца сюды ў 2 экземплярах для вечнага захоўвання. Сюды-ж, у парадку абмену і закупак, прыходзяць найбольш каштоўныя друкаваныя выданні з усіх краін свету.

Публічная бібліятэка на працягу многіх год накаплівала каштоўнейшыя калекцыі рукапісаў і кніг, у якіх зафіксіраваны заваяванні чалавечага розуму і сусветнай культуры. Рукапіснае аддзяленне бібліятэкі мае каля чвэрці мільёна розных рукапісаў: грамат, актаў, карт, планаў, аўтографаў вялікіх людзей. У рукапісным аддзяленні сабраны старажытнейшыя егіпецкія папірусы, напісаныя амаль 3.000 год назад; славуты збор старажытна-арабскай, персідскай і яўрэйскай пісьмовасці; старынныя грэчаскія, лацінскія, візантыйскія, кітайскія, індыйскія і мангольскія рукапісы. Захоўваючыяся тут каштоўныя помнікі старажытнаславянскай і рускай пісьмовасці—старынныя летапісы — апавядаюць аб слаўным мінулым вялікага рускага народа.

Значную частку аддзялення рукапісаў складаюць перапіска і творы найвялікшых класікаў навукі і літаратуры. Тут-жа знаходзяцца гістарычныя дакументы Французскай рэвалюцыі, у тым ліку частка архіва Бастыліі, у свой час падабранага ў ровах славутай крэпасці-турмы, разбуранай паўстаўшым французскім народам.

Публічная бібліятэка мае найбольш поўны ў свеце збор рускага друку. Тут захоўваюцца першыя выданні твораў Карла Маркса, Фрыдрыха Энгельса на рускай мове, першыя выданні прац В. І. Леніна і многае іншае.

Аддзел «Вольная печать» мае найбольш поўную калекцыю забароненых у свой час рэвалюцыйных кніг, газет, журналаў і лістовак, якія выдаваліся заграніцай ці ў падполлі (у тым ліку поўныя камплекты герцэнаўскага «Колокола», першы рускі пераклад «Комуністычнага Маніфеста», найбольш рэдкія пракламацыі і лістоўкі большэвікоў).

У іншаземным фондзе, у так званым аддзеле «Россика», прадстаўлена 250 тысяч тамоў, вышаўшых на іншаземных мовах, — гэта кнігі аб Расіі, яе гісторыі, эканоміцы, літаратуры і геаграфіі.

У фондзе гісторыі і геаграфіі ёсць адзін з найбольш поўных збораў газет, кніг, адозваў і карыкатур з часоў Парыжскай Комуны.

На працягу многіх дзесяцігоддзяў гэтыя скарбы культуры не былі даступнымі шырокім народным масам.

Толькі Вялікая Кастрычніцкая соцыялістычная рэвалюцыя зрабіла скарбніцу сусветнай культуры ўсенародным здабыткам. Совецкая ўлада перадала Публічнай бібліятэцы рад багацейшых кнігасховішч.

Ужо ў першыя-ж дні пасля ўстанаўлення совецкай улады — у лістападзе 1917 года — В. І. Ленін сярод сотняў іншых спраў набрасаў наступныя радкі:

«Бібліятэчная справа ў Петраградзе пастаўлена, у сілу многагадовага псавання народнай асветы царызмам, з рук вон дрэнна...

1) Публічная бібліятэка (былая Імператарская) павінна неадкладна перайсці **да абмену** кнігамі, як з **усімі** грамадскімі і казённымі бібліятэкамі Піцера і правінцыі, так і з **замежнымі** бібліятэкамі (Фінляндыі, Швецыі і **так далей**).

2) Перасылка кніг **з бібліятэкі ў бібліятэку** павінна быць, паводле закона, абвешчана **даравой**.

3) Чытальны зал бібліятэкі павінен быць адкрыт, як робіцца ў культурных краінах у **прыватных** бібліятэках і чытальнях для **багатых** людзей,

штодзённа, **не** выключаючы свят і нядзель, з 8 гадз. раніцы да 11 гадз. вечара» (**Ленінскі зборнік,** XXI. стар. 204).

За годы совецкай улады асноўныя фонды бібліятэкі павялічыліся больш чым удвое. Гэта дазволіла стварыць ёй рад сваіх філіялаў: антырэлігійную бібліятэку, бібліятэку мясцовай гаспадаркі, бібліятэку замежнай мастацкай літаратуры, тэхнічную бібліятэку і інш.

Аддзяленне нацыянальнасцей з 1917 года вырасла больш чым у чатыры разы і мае зараз каля 100 тысяч розных выданняў на мовах 80 народнасцей СССР. Тут ёсць экземпляры найбольш рэдкіх дарэвалюцыйных перыядычных выданняў, у тым ліку баявы орган большэвікоў Закаўказзя — грузінская газета «Дро» за 1907 год з артыкуламі таварыша Сталіна.

Размах асветнай работы Публічнай бібліятэкі ім. Салтыкова-Шчэдрына расце з кожным днём. Да трох чытальных залаў яна дадаткова адкрывае яшчэ два.

За 11 месяцаў 1938 года ў залах бібліятэкі і яе філіялаў перабывала 714 тыс. чытачоў. Ім было выдана 2.586 тыс. кніг. Для параўнання ўкажам, што за ўвесь 1914 год праз Публічную бібліятэку прайшло толькі 205 тысяч чытачоў, якія атрымалі толькі 523 тысячы кніг.

У 1938 годзе Публічная бібліятэка дала сваім чытачам 106 тысяч бібліяграфічных даведак, зрабіла для іх каля 130 тыс. фотакопій з кніг і рукапісаў.

Рэгулярна арганізоўваемыя бібліятэкай выстаўкі, звязаныя з рэволюцыйнымі датамі і літаратурнымі юбілеямі даюць магчымасць многім тысячам працоўных наглядна знаёміцца з лабараторыяй творчасці вялікіх класікаў, вучоных-даследчыкаў і асветнікаў Захада і СССР. Толькі ў 1938 годзе ў Публічнай бібліятэцы было арганізавана 39 тэматычных выставак.

Гэтым не абмяжоўваецца велізарная асветная работа Публічнай бібліятэкі. У парадку міжбібліятэчнага абанемента Публічная бібліятэка снабжае кнігамі 1.273 бібліятэкі ў 176 гарадах СССР, забяспечыўшы іх за 1938 год 36 тысячамі кніг.

Выпуск «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» і нядаўняя гістарычная пастанова ЦК ВКП(б) аб пастаноўцы партыйнай прапаганды паставілі перад Дзяржаўнай публічнай бібліятэкай новыя задачы.

У дапамогу вывучаючым гісторыю ВКП(б) састаўлена картатэка твораў класікаў марксізма-ленінізма. Ва ўсіх чытальных залах і філіялах арганізаваны вітрыны і полкі марксісцка-ленінскай літаратуры. Каб задаволіць велізарную цягу совецкай інтэлігенцыі да авалодання марксісцка-ленінскай тэорыяй, у бібліятэцы адкрываецца новы аддзел — «Марксізм-ленінізм». Тут у раздзеле «Класікі марксізма» будуць сабраны 11 тыс. кніг Маркса, Энгельса, Леніна, Сталіна.

Ленінград. **Л. ГАНІЧЭЎ.**

Зводка Наркамзема БССР

аб выкананні асенне-зімовага плана рамонту трактараў на 10 студзеня 1939 года

(У процантах)

Вобласці	Усяго капітальн. рамонт.	У тым ліку: Гусенічн.	У тым ліку: «У-3»	Усяго бягуч. рамонт.	У тым ліку: «ЧТЗ»	У тым ліку: «СТЗ-НАЦІ»	У тым ліку: «У-2»
Віцебская	36,8	12,5	—	22,9	8,2	22,2	31,0
Гомельская	47,8	31,3	32,0	44,9	3,0	30,0	81,0
Магілеўская	38,9	7,7	31,3	26,1	4,9	10,0	51,1
Менская	37,0	19,0	23,5	26,5	11,4	32,7	55,6
Палеская	31,1	16,7	20,0	26,8	3,7	42,1	60,0
Па БССР	38,5	16,7	23,0	27,5	7,4	24,2	53,3
Было на 5 студзеня 1939 г.	33,2	12,5	20,0	23,5	7,4	19,2	44,7

УЧОТНА-СТАТЫСТЫЧНЫ АДДЗЕЛ НАРКАМЗЕМА БССР.

НЕ РЫХТУЮЦЬ ВЫСОКАЯКАСНАГА НАСЕННЯ

БЯРЭЗІНО. (**Спец. кар. «Звязды»**). Своечасовая засыпка насенных фондаў, ачыстка і правільнае захаванне насення да сяўбы з'яўляюцца адной з галоўнейшых умоў атрымання высокага ўраджаю. Аднак аб гэтым не хочуць думаць кіраўнікі Бярэзінскага раёна.

Раённы зямельны аддзел (загадчык тав. Бандарчык), апусціўшы ў калгасы планы засыпкі насенных фондаў і сортаабмену, на гэтым супакоіўся. Ен фактычна самаўхіліўся ад кіраўніцтва гэтай работай. На 1 студзеня план засыпкі насенных фондаў у раёне выканан усяго на 80 проц., а ў асобных сельсоветах, як Багушэвіцкім, Перавозскім і Мачаскім, не больш чым на 60 проц.

У раёне ёсць калгасы, якія ў насенны фонд яшчэ не засыпалі ні аднаго кілограма. Да такіх калгасаў адносяцца «Чырвоная зорка», «Чырвоны баявік», Багушэвіцкага сельсовета; «Чырвоная Волга» і імені Куйбышэва, Брадзецкага сельсовета.

Адна з асноўных прычын зацяжкі стварэння насенных фондаў крыецца ў марудным правядзенні малацьбы. Дырэкцыя Бярэзінскай і Вяліка-Борскай МТС (дырэктары тт. Ліштманд і Лук'яновіч) не забяспечылі бесперабойнай работы складаных малатарань. У асобных калгасах малатарні МТС прастайваюць цэлымі тыднямі з прычыны частых тэхнічных непаладак. К прыкладу можна прывесці калгас «Праўда», Капланецкага сельсовета, дзе малатарня Бярэзінскай МТС прастайвае каля месяца без работы. У многіх калгасах у надзеі на малатарні МТС ігнаруюцца конныя малатарні.

Асабліва нецярпімае становішча ў раёне з засыпкай насення шматгадовых траў. План засыпкі насення канюшыны выканан толькі на 49 проц. У радзе месц да гэтага часу насенная канюшына валяецца неабмалочанай. У калгасе «Чырвоны лётчык», Перавозскага сельсовета, канюшына не абмалочана і нямалая колькасць яе папсавана мышамі. Выключна безадказна аднесліся да насеннай канюшыны праўленні калгасаў «3-ці рашаючы» і «Звязда», Бярэзінскага сельсовета. Тут канюшына доўгі час знаходзілася пад адкрытым небам.

Зусім дрэнна абстаіць справа з ачысткай насенных фондаў. Калі план засыпкі выканан на 80 проц., то ачышчана насенне толькі на 20 проц. Такое ганебнае становішча з ачысткай старшы аграном райза тав. Стрэльскі растлумачвае недахопам зернеачышчальных машын. Але гэтаму верыць не прыходзіцца. У раёне ёсць 36 трыераў. Аднак з іх спраўныя толькі 24. Адрамантаваць астатнія машыны ніхто не збіраецца. Не дзіва, што існуе такі вялікі разрыў паміж засыпкай і ачысткай насення.

У парадку міжкалгаснага абмену калгасы раёна павінны абмяняць на сартавое насенне 600 цэнтнераў яравой пшаніцы, 1085 цэнтнераў аўса, 580 цэнтнераў ячменю «Вятка» і 112 цэнтнераў гароху. Да гэтага часу міжкалгасны сартаабмен у раёне фактычна не распачынаўся. Райком партыі, райвыканком, райза і МТС у гэтай справе праяўляюць выключную бясклопатнасць і не кіруюць сортаабменам.

Не ва ўсіх калгасах раёна ўдзяляецца сур'ёзная ўвага захаванню засыпаных насенных фондаў. Ёсць такія калгасы, як «Іскра», ім. Дзяржынскага, дзе насенне захоўваецца ў непрыстасаваных зернехавальніках, што можа прывесці да яго псавання.

Пасля ўсяго гэтага здзіўляе тая супакоенасць, якая пануе сярод адказных работнікаў раёна. Старшыня РВК т. Баранаў, напрыклад, лічыць засыпку 80 проц. да плана вялікім дасягненнем. Ён, відаць, забывае, што поўнасцю засыпанымі насенныя фонды можна лічыць толькі тады, калі яны засыпаны высокаякасным, адсартаваным і праверaным на ўсхожасць насеннем.

С. КАЗНАЧЭЕЎ.

ЖУРНАЛ „СОВЕЦКАЕ БУДАЎНІЦТВА“

Рашэннем Соўнаркома БССР журнал Дзяржплана БССР «Соцыялістычнае будаўніцтва» з 1 студзеня гг. рэарганізаван у журнал «Совецкае будаўніцтва» — орган Соўнаркома БССР.

Перыядычнасць журнала ўстаноўлена ў 12 нумароў у год тыражом у 2.200 экземпляраў. Адказным рэдактарам журнала зацверджан тав. К. В. Кісялёў.

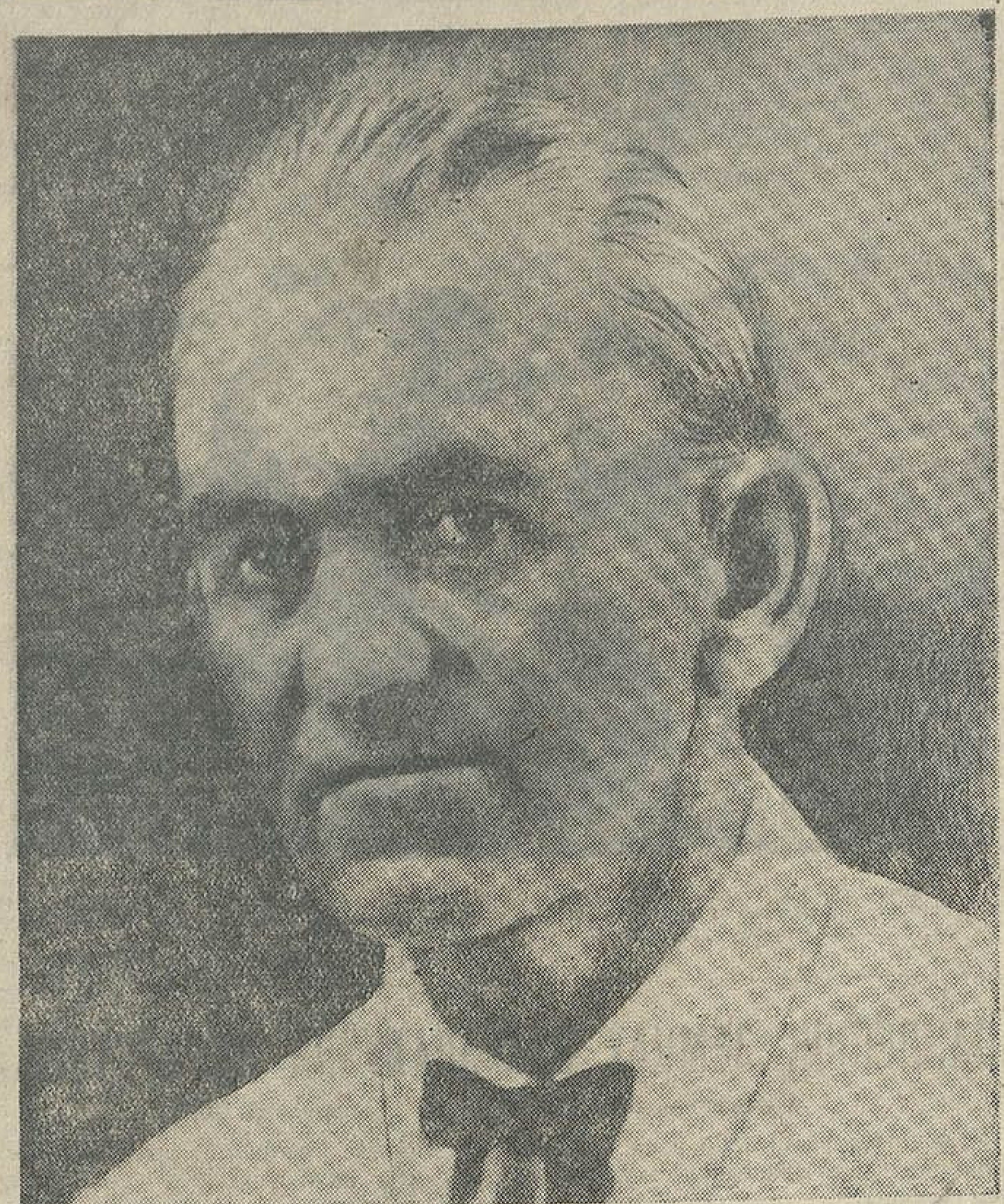

ВЫЗВАЛЕННЕ ТОМА МУНІ. 7 студзеня з турмы Сан-Квенцін (США) пасля 22-гадовага зняволення вызвалены актыўны арганізатар рабочых мас Том Муні. Ён быў прыгавораны да кары смерцю, замененай пажыццёвым зняволеннем, па хлуслівamu абвінавачванню «ва ўтварэнні тэрарыстычнага акта» ў час патрыятычнай дэманстрацыі ў Сан-Францыска ў 1916 г. (Фотахроніка ТАСС).

20-ГОДДЗЕ ДЗІЦЯЧАГА ДОМА ІМЕНІ М. І. КАЛІНІНА

Старэйшы ў БССР дзіцячы дом імені М. І. Калініна каля Віцебска святкаваў 12 студзеня сваё 20-годдзе. На ўрачыстасць прыбылі больш 70 былых выхаванцаў — цяпер камандзіраў Чырвонай Арміі, навуковых работнікаў, настаўнікаў, студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў з Масквы, Ленінграда, Смаленска, Менска, Віцебска. Сярод гасцей былі калгаснікі з прылеглых калгасаў.

На месцы дзіцячай турмы, пабудаванай царскай уладай, вырасла выдатная ўстанова Наркамата асветы БССР, выхоўваючая совецкіх грамадзян, патрыётаў соцыялістычнай радзімы.

За 20 год выпушчана больш тысячы выхаванцаў, атрымаўшых пуцёўку ў жыццё. Сярод былых выхаванцаў, якімі ганарыцца дзіцячы дом, — лейтэнант-ордэнаносец тав. Вуддзікаў, з лепшых аспірантаў Беларускага політэхнічнага інстытута тав. Ахрэм, які працуе цяпер над дысертацыяй па атрыманню ступені кандыдата тэхнічных навук, інжынер-авіяканструктар тав. Бондар, інжынер тав. Бялюк, настаўнік тав. Бурдзінскі, настаўніца тав. Руберт, многа камандзіраў Чырвонай Арміі, тэхнікаў, педагогаў, лётчыкаў, майстраў і пачынальнікаў студэнтаў.

Цяпер тут выхоўваецца 124 дзяцей розных нацыянальнасцей — беларусаў, рускіх, яўрэяў, украінцаў. Усе яны жывуць дружнай сям'ёй. Ёсць пяноўныя сярэдняя школа, швейная і слесарная майстэрні, тукавое поле, бібліятэка, радыё. Дзеці добра адзеты і абуты. Радзімы бюджэт дзіцячага дома даступны 300 тысяч рублёў.

Да юбілея выпушчан рукапісны зборнік, у якім педагогі і дзеці расказваюць аб гісторыі дома, аго поспехах, аб былых выхаванцах, статуйных аддана служаць сваёй совецкай радзіме.

У сваіх выступленнях на ўрачыстым вечары дзеці гаварылі аб тым, што апраўдаюць сталінскія клопаты аб іх вясёлай дзяржавы, што яны будуць дастойнымі сынамі і дочкамі вялікай радзімы соцыялізма.

З вялікім уздымам удзельнікі вечара прынялі тэкст прывітальнай тэлеграмы Міхаілу Іванавічу Калініну, чыё імя носіць дзіцячы дом.

У сувязі з юбілеем Наркамат асветы БССР выдзеліў дому бібліятэку з 2500 кніг, выдаў дадаткова на 15 тысяч рублёў інвентара, абутку і т. д. 23 лепшых выхавацеляў і работнікі дзіцячага дома прэміраваны падарункамі.

КАЛГАСНЫЯ ЛЫЖНЫЯ БАЗЫ

Соткі і тысячы калгаснікаў і калгасніц—фізкультурнікаў БССР авалодваюць адным з найцікавейшых відаў спорта — лыжным. У раёнах рэспублікі — многа калгасных лыжных баз. Толькі ў адным Камарынскім раёне на Палессі у калгасах ёсць звыш 15 лыжных баз. На кожнай з іх больш 20 пар лыж. У 10 раёнах Менскай вобласці арганізаваны 84 лыжныя базы і 16 каткоў.

Да 15-годдзя з дня смерці В. І. ЛЕНІНА

ВА УСІХ МАГАЗІНАХ І КНІГАРНЯХ УПРАЎЛЕННЯ КНІГАГАНДЛЮ ДВБ ЁСЦЬ НАСТУПНАЯ ЛІТАРАТУРА (на беларускай мове)

ТВОРЫ В. І. ЛЕНІНА

Аб абмане народа лозунгамі свабоды і роўнасці. 1937 г. Ц. 25 к.

Аб значэнні ваяўнічага матэрыялізма. 1938 г. Цана 75 кап.

Аб Карле Марксе і Фрыдрыху Энгельсе. 1938 г. Цана 1 р. 25 к.

Аб «левым» дзяцінстве і аб дробнабуржуазнасці. 1937 г. Цана 35 к.

Аб народніцтве. 1938 г. Цана 1 р. 50 к.

Аб нацыянальна-каланіяльным пытанні. 1936 г. Цана 1 руб. 85 к.

Аб Парыжскай Комуне. 1938 г. Цана 1 р. 75 к.

Аб праграме партыі. 1934 г. Цана 1 р. 10 к.

Аб разнявольнені жанчыны. 1936 г. Цана 60 кап.

Аб фальшывай старонніках адзяйства. 1937 г. Цана 1 руб.

Аб школе і комуністычным выхаванні моладзі. 1933 г. Цана 65 кап.

Аб дзяржаве. Цана 15 кап.

Аб інтэрвенцыі. Цана 2 р. 40 к.

Аб кааперацыі. Цана 30 кап.

Аб карыкатуры на марксізм і аб «імперыялістычным эканамізме». Цана 30 кап.

Аб парушэнні адзінства прыкрываемымі крыкамі аб адзінстве. Цана 20 кап.

Аб праве нацый на самавызначэнне. Цана 35 кап.

Аб прадавольственым налогу. Цана 25 кап.

Аб нацыянальнай гордасці велікарусаў. Цана 10 кап.

Аграрная праграма і крытыка Маркса. 1936 г. Цана 1 р. 35 к.

Бібліятэчка з 15 кніг. Выбраныя творы В. І. Леніна ў каленкоравым пераплёце і ў футляры. Цана 25 руб.

Дзіцячая хвароба «левізны» ў комунізме. 1937 г. Цана 1 р. 75 к.

Дзяржава і рэвалюцыя. 1936 г. Цана 1 руб.

Задачы саюзаў моладзі. 1938 г. Цана 1 руб.

Красавіцкія тэзісы. 1936 г. Цана 1 р. 10 кап.

Крок уперад, два крокі назад. 1937 г. Цана 1 р. 50 к.

Лепш менш, ды лепш. 1938 г. Цана 10 кап.

Маркс, Энгельс, марксізм. 1938 г. Цана 2 р. 25 к.

Пацыфізм буржуазны і пацыфізм соцыялістычны. 1937 г. Цана 1 р.

Першае мая. 1938 г. Цана 1 р. 10 к.

Соцыялізм і вайна. 1938 г. Цана 50 кап.

Соцыялізм і рэлігія. 1937 г. Цана 1 р.

Тэзісы аб асноўных задачах II кангрэса Комінтэрна. 1934 г. Цана 20 кап.

Ці ўтрымаюць большэвікі дзяржаўную ўладу. 1937 г. Цана 35 к.

Чарговыя задачы совецкай улады. 1938 г. Цана 85 кап.

Што рабіць? 1934 г. Цана 1 руб.

Што такое «прыяцелі народа» і як яны ваююць супроць соцыял-дэмакратаў. 1937 г. Цана 2 р. 50 к.

Эканоміка і палітыка ў эпоху дыктатуры пралетарыята. 1934 г. Цана 15 кап.

Эканамічны змест народніцтва і крытыка яго ў кнізе П. Струвэ. 1937 г. Цана 1 р. 50 к.

Матэрыялізм і эмпірыякрытыцызм. 1938 г. Цана 4 р.

Як арганізаваць спаборніцтва. 1934 г. Цана 20 кап.

Ленін—Вялікі аснованалажнік соцыялістычнага будаўніцтва.

Пагражаючая катастрофа і як з ёю змагацца.

Поспехі і труднасці совецкай улады. Цана 1 р. 25 к.

Дзве тактыкі соцыял-дэмакратыі ў дэмакратычнай рэвалюцыі.

Старонкі з дзённіка. 1938 г. Цана 25 кап.

Ленін і Сталін аб соцыялістычным спаборніцтве. 1934 г. Ц. 25 к.

Ленін і Сталін — Да гадавіны Кастрычніцкай Соцыялістычнай Рэвалюцыі. 1938 г. Цана 1 р. 80 к.

ТВОРЫ СТАЛІНА

Аб Кастрычніцкай рэвалюцыі. 1933 г. Цана 2 р.

Аб Леніне. 1936 г. Цана 55 к.

Даклад па нацыянальнаму пытанню. 1937 г. Цана 20 кап.

Аб трох асноўных лозунгах партыі па сялянскаму пытанню. 1938 г. Цана 1 р.

Кастрычніцкая Рэвалюцыя і тактыка рускіх комуністаў. 1937 г. Цана 55 кап.

Марксізм і нацыянальна-каланіяльнае пытанне. 1936 г. Цана 2 р.

Нацыянальныя моманты ў партыйным і дзяржаўным будаўніцтве. 1934 г. Цана 1 р. 25 к.

Прамова на перадвыбарчым сходзе выбаршчыкаў Сталінскай выбарчай акругі г. Масквы. 1938 г. Цана 10 кап.

Бібліятэчка ўсіх твораў таварыша Сталіна. 1938 г.

ТВОРЫ К. МАРКСА

Наёмная праца і капітал. 1936 г. Цана 95 к.

Устаноўчы маніфест Міжнароднага таварыства рабочых. 1938 г. Цана 60 к.

Маркс і Энгельс — Маніфест Комуністычнай партыі. 1934 г. Ц. 20 к.

ТВОРЫ ЭНГЕЛЬСА

Карл Маркс. 1938 г. Цана 20 кап.

Развіццё соцыялізма ад утопіі да навукі. 1937 г. Цана 1 р. 20 к.

ЛІТАРАТУРА АБ ЛЕНІНЕ

Яраслаўскі — Біяграфія Леніна. Цана 2 р.

Крупская — Ленін аб бібліятэках. Цана 25 кап.

Апрача гэтага ва ўсіх філіялах і кнігарнях Упраўлення кнігагандлю ДВБ ёсць выбар партрэтаў, фотападборак і іншая ізопрадукцыя з жыцця і дзейнасці В. І. Леніна.

Пералічаную літаратуру і ізопрадукцыю патрабуйце ва ўсіх кніжных магазінах Упраўлення кнігагандлю ДВБ і ў іншых магазінах кнігагандлюючых арганізацый.

Пры адсутнасці на месцах, заказы пасылайце па адрасу: гор. Менск, пл. Свабоды, 5. Упраўленне кнігагандлю ДВБ.

УПРАЎЛЕННЕ КНІГАГАНДЛЮ ДВБ.

ЗАНЯТКІ ПАЧАЛІСЯ

Закончыліся школьныя зімовыя канікулы. Жыццерадасныя, шчаслівыя совецкія дзеці рознастайна і цікава правялі свае канікулы, добра адпачылі.

...20-я менская сярэдняя школа. Шырокія, светлыя калідоры школы запоўніліся жартамі, смехам дзетвары. Да пачатку заняткаў школьнікі абменьваюцца ўражаннямі аб праведзеных канікулах. Расказваюць аб цікавых сустрэчах з героямі, з пагранічнікамі, пісьменнікамі, артыстамі, аб прагледжаных пастаноўках у тэатрах.

Зазвінеў званок. Пачаліся заняткі.

Урок прыродазнаўства ў 7 «б» класе. Настаўніца тав. Кавалёва выклікае вучня Асташонка. На зададзеныя пытанні ён адказвае чотка, добра. Яму ставіцца адзнака — выдатна. Такую-ж адзнаку атрымлівае і вучаніца Ганна Мовіч.

Першы дзень заняткаў у школе прайшоў арганізавана. Урокі не сарваліся. Многія вучні прынеслі з сабою ... прадуманы план правядзення заняткаў.

Вось гэта прыкладна праходзілі заняткі і ў 47-й сярэдняй школе і ў іншых школах Менска.

ПЕРШЫЯ ХАКЕЙНЫЯ ІГРЫ НА КУБАК СССР

У розыгрышы на кубак СССР ад БССР прымаюць удзел тры хакейныя каманды: «Спартак», Інстытута фізкультуры (Менск) і «Спартак» (Віцебск).

12 студзеня ў Смаленску адбылася першая гульня. На стадыёне Беларускай Асобай Ваеннай Акругі сустрэліся хакейныя каманды «Спартак» (Менск) і «Харчавік» (Смаленск). Гульня закончылася з лікам 4:1 у карысць «Спартака».

Сёння на менскім стадыёне «Дынама» адбудзецца другая сустрэча па хакею паміж камандамі спартыўнага таварыства «Крыллі Советаў» (Варонеж) і Інстытута фізкультуры (Менск).

ПРЫГАВОР ПА СПРАВЕ ГРУПЫ РАБОТНІКАЎ РЫБЗБЫТА

Днямі нарсуд 8-га ўчастка г. Менска разгледзеў справу па групе работнікаў Беларускай канторы Рыбзбыта, якія абвінавачваліся ў раскраданні. Былы загадчык складаў менскай базы Рыбзбыта А. Б. Дрэйзер, былы загадчык лавінай «Разбыта» Г. Рудаман прыгавораны да 4 год пазбаўлення волі, С. Меерау і Н. Сосланд — да 3 год пазбаўлення волі, астатнія — да алімента год прымусовых работ.

М. М. Кацман і Ф. М. Зэнігародскі па суду апраўданы.

ДЗЁННІК

Сёння, у 7 гадзін вечара, у памяшканні Дома тэатральных работнікаў адбудзецца лекцыя прафесара... месна з партыйным арганізацыям праграмы Каганоўвіцкага раёна.

Сёння, у 7 гадзін вечара, у зале Дома партыйнага актыва адбудзецца для пачынаючых даклад «Ленін і Сталін — аб партыі». Дакладчык тав. Савіч.

Вык. абавязкі адказнага рэдактара Д. Т. ЛЕБЕДЗЕЎ.

СЁННЯ У ТЭАТРАХ І КІНО

Белдзяржтэатр — Кацярына Жарнасек. Тэатр юнага гледача — «Гаргюк». Рускі тэатр — «Тэатр-малютка». Кіно: «Радзіма», «Спартак», «Чырвоная зорка», «Чырвоны кастрычнік».

МЕНСКІ АБЛЗДРАЎ

даводзіць да ведама Менскага, Смалявіцкага, Лагойскага, Чэрвеньскага, Рудзенскага, Заслаўскага і Менскага гарадскога раёнаў, што

ПЕРШАЯ МІЖРАЁННАЯ НАВУКОВАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ ДЛЯ УРАЧОЎ

адбудзецца 16 студзеня г. г. Менску, у памяшканні першай клінічнай бальніцы.

МЕНАБЛЗДРАЎАДДЗЕЛ.

ЗА РУБЯЖОМ

ВЫСТУПЛЕННЕ ТОМА МУНІ

НЬЮ-ЁРК, 12 студзеня. (ТАСС). 10 студзеня Том Муні выступіў па радыё з прамоваю, якая транслiравалася па ўсёй краіне. Том Муні заявіў, што, не гледзячы на 22-годняе адзіночнае зняволенне, ён увесь час жыва цікавіўся ўсімі міжнароднымі падзеямі. Муні заявіў, што ён будзе і надалей змагацца за справу дэмакратыі і адзінства рабочага класа.

БАРАЦЬБА РАБОЧЫХ СУДЭЦКАЙ ВОБЛАСЦІ СУПРОЦЬ ФАШЫСЦКАГА ГНЁТУ

ПРАГА, 12 студзеня. (ТАСС). З Судэцкай вобласці паведамляюць аб фактах барацьбы рабочых супроць самавольстваў фашысцкіх прадпрыемцаў. Некалькі дзён таму назад на машынабудаўнічым прадпрыемстве фірмы Брэйтфельд-Данек у горадзе Аусіг узнікла стачка, якая прадаўжалася тры дні. Рабочыя патрабавалі паляпшэння ўмоў работы і дабіліся задавальнення сваіх патрабаванняў.

На суднабудаўнічай верфі ў горадзе Аусіг (ён стаіць на р. Эльбе) успыхнула стачка пратэсту супроць скарачэння акорднай аплаты працы некаторых катэгорый рабочых. Увесь заводскі калектыў прымаў удзел у стачцы, якая прадаўжалася суткі. Патрабаванні рабочых былі задаволены.

У сувязі з пагрозай пашырэння стачачнага руху на ўсю вобласць, Гестапо зрабіла масавыя арышты сярод рабочых.

НЯЎДАЧА ПОЛЬСКАЙ ДЭЛЕГАЦЫІ Ў БЕРЛІНЕ

ВАРШАВА, 12 студзеня. (ТАСС). Як перадае берлінскі карэспандэнт газеты «Ілюстраваны кур'ер цодзенны», польская дэлегацыя, якая вядзе ў Берліне перагаворы аб становішчы польскіх грамадзян, пражываючых у Германіі, выехала ў Варшаву. Ёй так і не ўдалося закончыць перагаворы, у сувязі з вялікімі рознагалоссямі паміж старанамі.

ІТАЛА-АНГЛІЙСКІЯ ПЕРАГАВОРЫ

ЛОНДАН, 11 студзеня. (ТАСС) Як паведамляе агенцтва Рэйтэр, англійскі прэм'ер Чэмберлен і міністр замежных спраў Галіфакс прыбылі сёння ў Рым. На вакзале іх сустракалі Мусаліні, міністр замежных спраў Чыано і чыны англійскага пасольства ў Рыме.

Вечарам Чэмберлен і Галіфакс былі прыняты Мусаліні.

* * *

РЫМ, 12 студзеня. (ТАСС). Мясцовыя замежныя кругі сцвярджаюць, што Італія ў настойлівай форме паставіць перад англійскімі міністрамі іспанскае пытанне. Не дабіўшыся поспеху на франтах у Іспаніі, Італія хоча дабіцца згоды Англіі на рэстаўрацыю манархіі ў Іспаніі з увядзеннем на прэстол малодшага сына былога іспанскага караля Альфонса Дон-Хуана, які з'яўляецца англійскім афіцэрам і знаходзіцца зараз у Рыме. У Італіі мяркуюць, што ён будзе пажаданым для Англіі кандыдатам на прэстол.

Як сцвярджаюць, у перагаворах будуць закрануты таксама пытанні, што выцякаюць з красавіцкага англа-італьянскага пагаднення. Ратыфіцыраванае англа-італьянскае пагадненне прадугледжвае размежаванне граніц у Афрыцы, устанаўленне гандлёвых адносін паміж Абісініяй, з аднаго боку, і Кеніяй і Егіптам — з другога. Не выключана, што Рым папробуе атрымаць ад Чэмберлена згоду на вялікую англійскую пазыку, якая магла-б выратаваць італьянскія фінансы. Апошнія, як вядома, знаходзяцца ў надзвычай цяжкім становішчы.

Сцвярджаюць таксама, што Італія паставіць перад англійскімі міністрамі пытанне аб абмежаванні ўзбраенняў. Справа ў тым, што ні Рым, ні Берлін па фінансавых меркаваннях не ў сілах угнацца за англійскімі і французскімі ўзбраеннямі. Германія і Італія папробуюць за кошт уступак Англіі ў пытаннях марскіх узбраенняў дабіцца пераваг у галіне авіяцыі.

НА ФРАНТАХ У ІСПАНІІ

ЦЭНТРАЛЬНЫ ФРОНТ

Як паведамляецца ў афіцыяльнай зводцы іспанскага міністэрства абароны, 12 студзеня на эстрэмадурскім участку цэнтральнага фронта прадаўжалася пераможнае наступленне рэспубліканскіх войск. Рэспубліканскія войскі занялі С'ера дэ Лос Сантос, Пеньяройю (на поўдзень ад Вальсэкільо) і Бельмес. Рэспубліканцы захвацілі шмат палонных і ваеннага снаражэння. У момант складання зводкі паспяховае прасоўванне рэспубліканскіх войск прадаўжалася. Шматлікія атакі, прадпрынятыя мяцежнікамі ў сектары Монтэрубіо, поўнасцю адбіты.

УСХОДНІ ФРОНТ

Войскі інтэрвентаў пасля працяглай артылерыйскай падрыхтоўкі і апіраючыся на падтрымку велізарнай колькасці авіяцыі некалькі палепшылі свае пазіцыі ў сектары Аграмунт (на ўсход ад Балагера). Рэспубліканскія войскі правялі паспяховую контратаку, у рэзультаце якой адбілі ў ворага вышыні 411, 444 і 449 і вёску Донсель. Рэспубліканцы захвацілі шмат палонных і зброі, кінутай інтэрвентамі ў час адступлення.

Інтэрвенты пры актыўным удзеле артылерыі і авіяцыі прадаўжаюць свае атакі ў раёне вёскі Монтбланч (на поўнач ад Рэуса), захвачанай імі ў ноч на 12 студзеня, і ля Фальсета (на захад ад Рэуса).

Жорсткі бой на гэтым участку прадаўжаецца. Італьянскія дывізіі нясуць велізарныя страты.

Палонны італьянскі салдат Орнальдо Монардзі Кафара заявіў, што першы полк італьянскай дывізіі «Літорыо» страціў пасля трохдзённага бою 800 чалавек.

Рэспубліканская авіяцыя паспяхова бамбардыравала і абстраляла з кулямётаў пункты скаплення сіл інтэрвентаў і іх ваенныя транспарты. У час завязаўшагася паветранага бою збіты 3 італьянскія самалёты: 2 «Фіят» і адзін «Дорн'е-17». Адзін італьянскі лётчык узят у палон.

НАСТУПЛЕННЕ КІТАЙСКІХ ВОЙСК

ЛОНДАН, 12 студзеня. (ТАСС). Карэспандэнт газеты «Дэйлі тэлеграф энд Морнінг пост» паведамляе, што 11 студзеня кітайскае камандаванне перакінула з правінцыі Шэньсі цераз раку Хуанхэ 60.000 салдат. Перакінутыя цераз раку войскі прадпрынялі нечаканае наступленне на японскія пазіцыі. Кітайцы прасунуліся на 32 кілометры ўздоўж стокіламетравага фронта і занялі многа гарадоў. Наступленне кітайскіх войск было настолькі нечаканым, што японцы кінулі вялікую колькасць ваенных матэрыялаў, у тым ліку грузавікоў і танкаў.

ЯПОНЦАМІ ЗАБІТА 10 ТЫСЯЧ КІТАЙСКІХ РЫБАКОЎ

ЛОНДАН, 12 студзеня. (ТАСС). Бейпінскі карэспандэнт агенцтва Рэйтэр паведамляе, што ў рэзультаце 14-месячнай блакады кітайскага ўзбярэжжа японскім ваенна-марскім флотам забіта 10 тысяч рыбакоў і затоплена 628 джонак агульным коштам больш чым у 500 тысяч фунтаў стэрлінгаў (фунт стэрлінгаў — каля 25 руб.).

УСТАНАЎЛЕННЕ НЕЙТРАЛЬНАЙ ЗОНЫ ПАМІЖ ВЕНГРЫЯЙ І ЧЭХАСЛАВАКІЯЙ

ПРАГА, 13 студзеня. (ТАСС). Венгерскі ўрад прыняў прапанову Чэхаславакіі аб стварэнні пастаяннай нейтральнай зоны на граніцы Славакіі і Карпацкай Украіны ў 1 кілометр шырынёй. Прадстаўнікі ўрадаў адпаведнай дамовы ... аб забароне ... на гэтай зоне ... Дасягнута таксама згода аб стварэнні пастаяннай змешанай камісіі для расследавання прычын і поўнага ліквідацыі ... на граніцы.